БУТУН КУЧ ДАЛАГА — ҒЎЗА ПАРВАРИШИГА!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 136 (2684). | Якшанба, 12 июль 1964 йил. | Баҳоси 2 тийин.

Таласбой Ғазотов областимизнинг машъал пахтакорларидан биридир. У Оққўрғондаги «Ленинобод» колхозининг юқори ҳосилли бригадасига бошчилик қилаяпти. Бригада аъзолари бу йил 35 центнерданга ваъда беришган. Ҳозир бу ерда иш кундан-кунга қизиб кетаяпти. Суратларда: (чапда) бригадир Таласбой Ғазотов мўл ҳосил нишоналарини кўздан кечирмоқда. (Ўнгда) бригада даласида ғўза қатор ораларини культивация қилиш пайти.

А. Абалян фотолари.

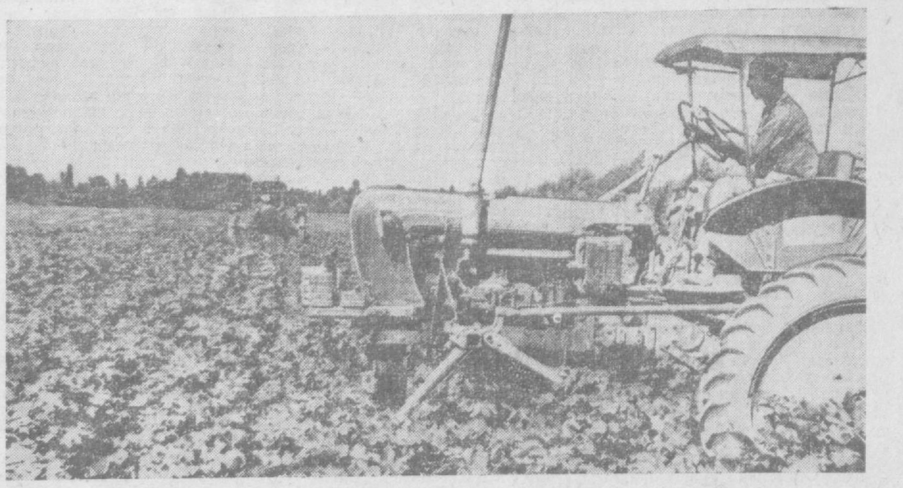

ҚИШЛОҚ МЕҲНАТКАШЛАРИГА ҒАМХЎР БЎЛАЙЛИК

Шу кунларда диёримиз далаларида қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш учун кураш тобора кучайтирилмоқда. Уфққа бош қўйган пахтазорларда, хирмонлари чош бўлаётган ғаллазорларда, мевалари шарбатга тўлиб пишаётган боғларда, ширин-шакар ҳосил кони бўлган сабзавот майдонларида мўл ҳосил усталарининг қўли-қўлига тегмайди. Экин-текин тақдири ҳал этилаётган ана шу долзарб кунларда қишлоқ меҳнаткашлари ўзларининг кўп вақтларини далада ўтказмоқдалар, ҳосил кўчатини авайлаб парвариш этмоқдалар.

Далада тер тўкиб ишлаётган азаматларнинг ўз вақтида дам олиб, яхши хордиқ чиқариб, янги куч, янги ғайрат билан ишлашлари учун ҳамма нарса муҳайё бўлиши керак. Бунинг учун энг аввал маданий-маиший хизмат ҳар қачонгидан ҳам яхши йўлга қўйилган бўлиши зарур.

Қишлоқ меҳнаткашлариға маданий-маиший хизматни яхшилаш — маҳаллий партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ғоят муҳим вазифасидир. Комбайн бошқараётган, «Универсал» ҳайдаётган, кечалари пахтазорларга сув таратаётган, полизла ва боғларда мўл ҳосилни йиғиштираётган, кенг яйловларда молларни семиртириб боқаётган, янги ҳосил учун янги ерларни ўзлаштираётган азаматлар ўзларининг кундалик иш шароитларини қулай бўлишини истайдилар.

Одамларга қулай иш шароитларини яратиб бериш ва шу йўл билан меҳнат унумдорлигини ошириш — муваффақиятлар гаровидир. Областимизнинг кўпчилик колхозлари ва совхозларида колхозчиларга ва совхоз ишчирига қулай маданий-маиший шароитлар яратилган. Юқори Чирчиқ, Калинин ва Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармаларига қарашли колхозлар ва совхозларда далада ишлаётганлар ўзларига кўрсатилаётган маданий-маиший хизматдан мамнун бўлмоқдалар. Бу районларда қишлоқ меҳнаткашларига маданий хизмат яхши йўлга қўйилган. Жойларда кўчма кинолар ва кутубхоналар ташкил этилган, дала шийпонларида савдо шохобчалари ишлаб турибди. Ҳаваскорлик тўгаракларининг коллективлари ва пойтахт театрларининг концерт бригадалари далада ишлаётганлар учун тез-тез концертлар қўйиб бермоқдалар.

Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари пахтакорларга, механизаторларга ўз вақтида аванс бериб туришга, далада иссиқ овқат ташкил этилишига катта эътибор бериб келмоқдалар. Участкаларда болалар боғчалари ва яслилари ташкил этилган.

Кутубхона — билим хазинаси демакдир. Ишдан кейин дам олиш вақтида, газета ва журналларда чиққан турли янгиликлардан хабардор бўлиш кишига канчалик маънавий озука ва завқ беради. Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги Димитров номли колхознинг 5 минг китоб фондига эга бўлган учта кутубхонаси бор. Колхозчилар бир неча минг нусхадан иборат бўлган 29 номда газета ва 90 номдаги журналларни олиб турадилар.

Калинин бошқармасидаги «Қизил Ўзбекистон» ва Юқори Чирчиқдаги «Политотдел» колхозларининг бадиий ҳаваскорлари дала шийпонларида, яйловларда ва ғаллакорлар орасида тез-тез бўлиб турадилар.

Ҳамма ерда аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишни бир хилда деб бўлмайди. Бўка, Янгийўл ва Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармаларига қарашли айрим колхозлар ва совхозларда маданий-маиший хизмат кўрсатиш ишлари ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. Дала шийпонлари ниҳоятда кам. Борлари ҳам дид билан яхши безатилмаган. Кўчма кино, кутубхона ва кўчма дўконларнинг рўйхатлари расмият учунгина тузиб қўйилган. Айрим жойларда далада иссиқ овқат ташкил этилмаган. Пахтакорлар овқатланиш учун қишлоққа қатнаб вақт ўтказишга мажбур бўлмоқдалар.

Бўка ва Ўрта Чирчиқ район маданият бўлимлари далада ишлаётган меҳнаткашлар учун маданий хизмат кўрсатишни яхши уюштирмаганлар. Колхозчилар вақтида кино кўрмайдилар, концерт бригадаларининг келишини орзиқиб кутадилар.

Бепоён далаларда қизғин иш кетаётган ҳозирги пайтда, маданий-маиший хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ва муассасаларнинг ўрни далада бўлиши керак. Улар қишлоқ меҳнаткашларига зарур бўлган маданий-маиший хизматни яхшилашни ўзларининг кундалик, муқаддас бурчлари деб билишлари шарт.

Дала шийпонларида лекция ва суҳбатлар уюштириш, санитария ишларини яхши йўлга қўйиш керак. Дала шийпонларида аптечкалар бўлишини, санитария постлари ташкил этишни унутмаслик керак. Кўчма машиналар ташкил этиб, уларни малакали лекторлар, кинофильмлар ва адабиётлар билан етарли таъминлаш лозим. Тажрибали медицина ходимлари қишлоқлардаги даволаш-профилактика муассасалари ишларини яхшилашга амалий ёрдам кўрсатсинлар.

Партия ва ҳукуматимиз халқимизнинг ҳалол меҳнат қилиб, фаровон ҳаёт кечиришлари учун бениҳоя ғамхўрлик кўрсатиб, ҳамма зарур нарсаларни муҳайё этиб бермоқдалар. Маданият саройлари, клублар, кутубхоналар, кинотеатрлар тобора кўпаймоқда. Улар совет кишиларининг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун хизмат қилмоқда.

Ижодкор халқимиз яхши ишлаб, яхши дам олишни истайди. Она-Ватанга мўл-кўл қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етказиб бериш учун курашаётган колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ меҳнаткашларига намунали маданий-маиший хизмат кўрсатиш партия, совет касаба союз ва комсомол ташкилотларининг жонажон ишидир.

ҒАЛЛАКОРЛАРНИНГ АЖОЙИБ ҒАЛАБАСИ

Ўтган йилнинг кузида бутун мамлакат партия Марказий Комитетининг декабрь Пленумига тайёргарлик кўраётган вақтда, Ўзбекистоннинг ёш деҳқонлари республиканинг дон хирмонига қўшадиган ўз ҳиссаларини белгилаб олиш мақсадида Тошкентда тўпландилар. Улар суғориладиган ерлардан оқилона, ишнинг кўзини билиб фойдаланиш, қишлоқдаги барча ёшларни бир йилда икки марта ҳосил олиш, ҳар гектар ерда юз центнердан дон етиштириш учун курашга отлантиришга қарор қилдилар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев ёш ўзбек деҳқонларини, уларнинг муҳим ташаббусини қизғин табриклаб: «Ўзбекистон ёшлари қийин ва мураккаб вазифаларни ҳал қилишда фидокорона меҳнат қила олишларини, Ватанимизнинг бойлигини кўпайтира олишларини, ваъдаларининг устидан чиқа олишларини бир неча бор исбот этдилар. Ишонаманки, улар бу сафар ҳам худди шундай қиладилар...» деган эди.

Ёш ғаллакорлар сабот-матонат билан меҳнат қилдилар. Мана ўрим-йиғим пайти ҳам келди. Кўпчилик бригадалар гектаридан 35, 40, 50 центнер ва ундан ҳам кўпроқ буғдой ва арпа олишди.

Бугун Ватан уларнинг рапортини қабул қилмоқда. Мана ўзбек ерининг ёш қаҳрамонлари, колхоз ва совхозларнинг бригадирлари:

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ БЎЙИЧА

Аҳмад Усмонов — Тошкент областидаги Свердлов номли колхоз; 30 гектар майдондан 46 центнердан арпа олди.

Маъфрат Орипова — Тошкент областидаги «Ленинизм» колхози; 25 гектар майдондан 42 центнердан арпа олди.

Фарида Холмирзаева — Тошкент областидаги Жданов номли колхоз; 25 гектар майдондан 41 центнердан буғдой ва 19 гектар майдондан 40 центнердан арпа олди.

Маҳуза Раҳимбобоева — Тошкент областидаги «Коммунизм» колхози; 30 гектар майдондан 40 центнердан арпа олди.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШ ДЕҲҚОНЛАРИНИНГ РАПОРТИ

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари СССР Министрлар Советининг Раиси Ўртоқ НИКИТА СЕРГЕЕВИЧ ХРУШЧЕВГА

Азиз Никита Сергеевич!

Биз, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети Х пленумининг қатнашчилари, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш учун, суғориладиган ерларда дон хўжалигини ривожлантиришда юксак марраларни эгаллаш учун бошланган курашнинг дастлабки якунларини тўплаш мақсадида йиғилдик.

Ўзбекистон далаларининг ёш меҳнаткашлари икки марта ҳосил олиш учун, суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан камида 100 центнер дон етиштириш учун мусобақани кенг қулоч ёздириб юборганликларини ўтган йил октябрь ойида КПСС Марказий Комитетига маълум қилган эдик.

Сизнинг зўр самимий муҳаббат ва бизнинг кучларимизга ишонч руҳи билан суғорилган жавоб мактубингиз, оталарча доно маслаҳатларингиз республика комсомоллари ва ёшларини фидокорона меҳнат қилишга илҳомлантириб юборди. Биз қилаётган ишимизнинг аҳамиятини чуқур англаб, олинган мажбуриятларнинг бажарилиши учун партия ва халқ олдида ғоят масъулиятли эканлигимизни англаб, буни дилимизга чуқур жо қилиб олдик.

Дон экинларидан мўл ҳосил етиштириш учун кузданоқ кураш бошлаган эдик. Комсомол-ёшлар бригадаларининг 500 та серғайрат ва ишбилармон раҳбари танлаб олинди. Минглаб ёш ғаллакорлар Люба Ли, Очил Мўминов, Роза Отабоева, Раҳмон Абдурасулов, Дионис Пак ва бошқа шу каби атоқли мўл ҳосил усталари қўлида таълим олдилар.

Комплекс механизацияга асосланган илғор агротехника, бу йил далаларга кенг одим ташлаб кирган химия бизни ўз мақсадимизга элтувчи ишончли йўлдошларимиз бўлиб қолди.

Серқуёш диёримизда Ўзбекистоннинг мўл пахтаси ва улкан ғалла хирмони учун қаттиқ кураш бораётган ҳозирги пайтда, республика комсомол ва ёшлари Сизга берган ваъдаларини шараф билан адо этмоқ учун куч-қувватларини аямай, матонат ва илҳом билан ишлаётганликларини азиз Никита Сергеевич, Сизга хурсанд бўлиб маълум қиламиз.

Дастлабки натижалар кўзга яққол кўриниб турибди. Дон экинларидан мўл ҳосил олиш учун курашга қўшилган 500 бригададан 400 таси ўз зиммасига икки марта ҳосил етиштириш ва 21.200 гектар сувли ернинг ҳар гектаридан 100 центнер дон йиғиштириш мажбуриятини олди. Ҳамма юзцентнерчи бригадалар жон куйдириб меҳнат қилди, уларнинг кўпчилиги дастлабки экин бўлган буғдойнинг ҳар гектаридан 35, 40, 50 центнер ва бундан ҳам ошириб хирмон кўтарди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳозирдаёқ давлат омборларига қарийб 15 миллион пуд дон тўкдилар, йиллик планни шараф билан бажардилар ва Ватанга 35 миллион пуд дон бериш ҳақидаги ўз мажбуриятларини яқин фурсатда бажариш учун ҳозир бутун куч-ғайратларини сарфламоқдалар. Сизга шуни хурсандчилик билан маълум қиламизки, азиз Никита Сергеевич, республиканинг олтинсимон ғалла дарёсига юзцентнерчи комсомолларнинг қўллари билан етиштирилган ва йиғиштириб олинган миллион-миллион пуд ғалла ҳам бизнинг кенг жилғаларимиз бўлиб қўшилди.

Биз шу билан беҳад фахрланамизки, коммунизмнинг моддий техника базасини яратиш учун, янги одамни тарбиялаш учун ҳамма халқларнинг Тинчлиги, Меҳнати, Озодлиги, Тенглиги, Қардошлиги ва Бахт-саодатидан иборат коммунистик идеалларни абадий қарор топтириш учун бошланган буюк умумхалқ юришида қатнашмоқдамиз.

Республика комсомоллари меҳнат шон-шуҳратининг янги ёрқин машъалаларини дадил ёқиб қўймоқдалар. Бизнинг сафларимизда ғалладан ажойиб ҳосил етиштирувчи миришкорлар етишиб чиқди.

Қува ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Социализм» колхозида Сулаймон Умаров бригадаси ҳар гектаридан 53 центнер буғдой ва 57 центнер арпа йиғиштириб олди. Генерал Раҳимов номли колхозда Раҳмон Абдурасулов бригадаси гектар бошига 52 центнер буғдой етиштирди. Қарши ишлаб чиқариш бошқармасидаги Карл Маркс номли колхозда Жўра Розиқов, Чуст ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ленин йўли» колхозида Исроил Машарипов, Ленинград ишлаб чиқариш бошқармасидаги Охунбобоев номли колхозда Меликўзи Омонов, Наманган ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Партия XXII съезди» колхозида Маҳмуд Ҳамроев бошчилик қилаётган ёшларнинг коллективлари гектаридан олинадиган дон ҳосилини 45 центнерга етказди.

Биз парвариш қилаётган саҳий сувли ер ўзининг дастлабки мўл самараларини тўкиб ташлади. Ҳозир биз ана шу массивларнинг ўзида иккинчи марта ҳосил етиштириш, такрорий равишда экилган маккажўхори ва оқжўхорининг ҳар гектаридан 60—70 центнер дон олиш учун курашни астойдил ва кенг авж олдириб юбордик. Донни йиғиштириб олиб, далаларни тозалаганимиздан кейин фурсатни сира бекор ўтказмай ерни ҳайдадик, маккажўхори экдик. Ҳамма жойда уруғни қийғос ундириб олдик, парваришни кучайтириб юбордик, экинларни суғормоқдамиз.

Жонажонимиз Никита Сергеевич, Сизга берган ваъдамизни бажарамиз, албатта бажарамиз. Ленин партияси қалбларимизга ёқиб қўйган комсомоллик ёлқини — бунинг гаровидир. Ватан бахт-саодати йўлидаги меҳнатимиз — энг олий вазифамиз, муқаддас фарзандлик бурчимиз, шон ва шарафимиз эканини равшан тушуниб турганлигимиз — бунинг гаровидир.

Ўзбекистоннинг саҳий ерларида бизнинг қўлларимиз билан эгиз бўлиб етишаётган пахта ва дон коммунистик мўл-кўлчиликнинг умумий азим дарёсига қўйила берсин! Ана шу икки баҳодир — пахта ва дон социалистик давлатнинг иқтисодий қудратини тағин ҳам баланд кўтара берсин, ер юзида энг адолатли жамият ижодкорлари бўлган совет кишиларининг турмушини тағин ҳам бадавлат ва кўркам қила берсин!

Улуғ Лениннинг гениал ғоялари, улуғ Ленин тузган қаҳрамон коммунистлар партиясининг мардлиги ва донишмандлиги, азиз Никита Сергеевич, Сизнинг совет ёшларига муҳаббатингиз, унинг бахти ва саодати тўғрисидаги оталарча ғамхўрлигингиз бизни меҳнатга ва қаҳрамонона ишларга илҳомлантирмоқда.

Партия журъаткорона ижодий ишларимизга бепоён майдон очиб берди, орзуларимизга қанот боғлади, бизга ғолибларнинг кучи ва иродасини бағишлади, коммунистик гўзал истиқболимизни кўзимизга яқин ва аён қилиб қўйди. Партиянинг улуғворлигига, унинг коммунизм бунёдкорлари ёш авлодига нисбатан кўрсатаётган ишончига муносиб кишилар бўлиш — бизнинг олий мақсадимиз, эзгу муддаомиз, қувончбахш орзумиздир.

Комсомоллик шарафи номи билан Сизни, азиз Никита Сергеевич, ишонтириб айтамизки: сувли ерларда дон экинларидан юз центнер ҳосил унади! Бу — Сизнинг совет ёшларига, унинг ижодий, яратувчилик кучларига кўрсатаётган юксак ишончингизга бизнинг жавобимиздир. Бу қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашдан иборат улуғ ишга қўшадиган ҳиссамиздир. Бу — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг қирқ йиллик юбилейига бизнинг совғамиздир.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети Х пленумининг қатнашчилари.

4 МИЛЛИОН 700 МИНГ ТОННА ТОШКЕНТ ҒАЛЛАСИ УЧУН!

ЭНДИ НАВБАТ — МАЖБУРИЯТГА

Бошқармамиз хўжаликларида 9 минг гектар ерда дон етиштирилди. Шундан 3 минг гектари суғориладиган ер бўлиб, бу майдонлардан икки марта ҳосил олиш мўлжалланмоқда.

Азамат ғаллакорларимиз дастлабки кунданоқ ғалла ўрим-йиғимини кучайтирдилар. Натижада суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан 25—30 центнердан, баҳорикор ерларнинг ҳар гектаридан 10 центнердан ғалла йиғиб олинди. Шундай қилиб бошқарма бўйича 6 минг тонна ғалла ўриб олинди. Шундан 3 минг тоннаси давлатга сотилди. План уч баравар ошириб бажарилди.

Бошқармамиз ғаллакорлари эришилган дастлабки ғалаба билан қаноатланиб қолмайдилар. Чунки ҳали далаларда ўриб олинмаган ҳосил кўп. Биз барча колхоз ва совхозларда ўрим ишларини давом эттириб сўнгги бошоқ, доннинг сўнгги граммигача йиғиб олиш чораларини кўрмоқдамиз. Бошқармадаги 33 колхоз ва совхоз ўз комбайнлари билан унумли ишламоқда. Бундан ташқари «Узсельхозтехника» район бирлашмаси томонидан ташкил этилган 14 комбайндан иборат колонна ҳозирги пайтда иккинчи марта экин экиладиган далаларда ғалла ўрмоқда.

Хуллас ҳар бир имкониятдан унумли фойдаланиш учун кураш қизитилган. Бир грамм ҳам ғаллани нобуд қилмаймиз. Ҳамма колхоз ва совхозда меҳнат ана шу шиор асосида ташкил этилган. Партия-давлат контроли комитети жойларда назорат ишларини кучайтирди.

Юз центнерчи бригадалар ҳаракати кун сайин авж олаяпти. Бошқармада бундай бригадалардан 12 та бор. Улар 435 гектар ердаги ғаллани ўриб-йиғиб олдилар. Ҳозир бу майдонлар зудлик билан ҳайдалиб ВИР-42 навли маккажўхори уруғи экилди. Маккажўхори униб чиқиб яшил денгизлар ҳосил бўлди. Маккажўхорига дастлабки ишлов бериш ҳам бошланди.

Ғалла майдонларининг кенгайтирилиши ва ғалладан мўл ҳосил олиниши хўжаликларга ҳар жиҳатдан фойда келтирмоқда. Маълумки, Калинин бошқармасидаги хўжаликлар соғин сигирлардан кўплаб сут соғиб олишда донг таратмоқдалар. Сутни янада кўпайтиришда арпа майдонларининг кенгайтирилганлиги қўл келди. Арпадан тайёрланган сунъий барда сигирларга берилганда уларнинг сути кўпаяди. Карл Маркс номли колхоз худди шу усулни қўлламоқда. Натижада илгаригига нисбатан кўплаб сут соғиб олинаётир.

Калинин бошқармасининг меҳнаткашлари ғалла ўрим-йиғимини кун сайин кучайтирадилар, сўнгги грамм ғаллагача йиғиб олиб, мажбуриятни ҳам бажарадилар.

Б. МАКИШЕВ,
Калинин ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИЛЛАТЛАР СОВЕТИНИНГ ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ ТАЙЁРЛОВЧИ КОМИССИЯЛАРИДА

9 ва 10 июлда Кремлда Г. И. Воробьев ва Н. Зариповаларнинг раислигида СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссияларининг мажлислари бўлиб ўтди.

Комиссиялар СССР Олий Советининг бўлажак сессиясига тааллуқли баъзи масалаларни қараб чиқди.

Бундан ташқари, комиссиялар саккиз йиллик умумий мажбурий таълим тўғрисидаги Қонун қандай бажарилаётгани ҳақидаги ҳамда балоғатга етмаган болалар томонидан тартибни бузиш ҳолларининг олдини олиш тадбирлари тўғрисидаги масалани муҳокама қилдилар. Шу масала юзасидан Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссиясининг раиси Н. Зарипованинг доклади, шунингдек РСФСР маориф министри Е. И. Афанасенко, Қирғизистон ССР халқ маорифи министри А. Қаниметов, Озарбайжон ССР маориф министри М. М. Мехтизода, Қирғизистон ССР жамоат тартибини сақлаш министри В. С. Ушаков ва Озарбайжон ССР жамоат тартибини сақлаш министрининг ўринбосари Х. С. Жонизодаларнинг ахборотлари тингланди.

Комиссиялар соғлиқни сақлаш тўғрисидаги Қонун асосларининг, сув қонунлари асосларининг лойиҳаларини ҳамда СССРда ягона учёт ва статистика тўғрисидаги Қонун лойиҳасини тайёрлаш қандай бораётганлиги ҳақидаги масалаларни ҳам қараб чиқдилар. Комиссиялар шу қонун лойиҳаларини тайёрлаш учун кичик комиссиялар туздилар.

Қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссияларнинг ишида СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Я. В. Пейве, СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. П. Георгадзе, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудирлари Н. Р. Миронов, В. И. Лапутин, СССР Олий судининг раиси А. Ф. Горкин, СССР Бош прокурори Р. А. Руденко, СССР Министрлар Совети Меҳнат ва иш ҳақи масалалари давлат комитетининг раиси А. П. Волков, ВЦСПС секретари А. А. Булгаков, СССР молия министрининг биринчи ўринбосари В. К. Ситнин, бошқа министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар қатнашдилар.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ХАЛҚ РАССОМИ С. Т. КОНЕНКОВГА СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Совет тасвирий санъати соҳасидаги ғоят катта хизматлари учун ва тўқсон ёшга кирганлиги муносабати билан СССР халқ рассоми Сергей Тимофеевич **Коненковга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони** унвони берилсин, унга **Ленин** ордени билан **«Ўроқ ва Болға»** олтин медали топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ

Москва, Кремль.
1964 йил 10 июль.

АЛМАШИНАДИГАН САҲИФАЛАР

«Тошкент ҳақиқати» газетаси алмашиниб турадиган махсус саҳифаларининг навбатдаги сони чиқди. Газетанинг бугунги 2-бети икки хил нусхада босилди.

Саноат ходимларига мўлжалланган саҳифада: «Шарқ» мебель фирмаси 2-филиали коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи Х. Тўлагановнинг **«Коммунистик меҳнат»,** Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз-вагон ремонти заводи касаба союз комитетининг раиси Т. Мирҳаитовнинг **«Кўнгилли хордиқ — самарали меҳнат»,** шахсий пенсионер Р. Усмоновнинг **«Ветеран бинокор»** сарлавҳали мақолалари ҳамда мухбиримиз Ў. Хошимовнинг **«Тўй яқин...»** сарлавҳали репортажини ва бошқа хабарларни ўқиш мумкин.

Қишлоқ хўжалик ходимларига мўлжалланган саҳифада эса областимиз ишлаб чиқариш бошқармаларида ғўза парваришининг боришига доир хилма-хил материаллар босилган. Улар орасида биология фанлари доктори К. Ларченконинг **«Карадрина ва кўсак қуртини қандай йўқотиш керак»** сарлавҳали консультацияси, Х. Тожибоевнинг **«Пахтазор чироқлари»** сарлавҳали лавҳаси, В. Холматовнинг **«Икки сувчининг икки хил иши»** сарлавҳали мақоласи ва бошқа хабар, мақолалар бор.

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ

Бу даргоҳга қадам қўйганимда ёшгина йигит эдим. Қўлимда дурустгина ҳунарим ҳам йўқ. Фақат арра тортишни билган билан ҳамма дурадгор бўлиб кетаверади, дейсизми. Йўқ, бу касб ниҳоятда мураккаб. Дастлабки пайтларда оддий ишчи бўлиб ишладим. Аста-секин дурадгорлик ҳунарини ўрганабошладим. Ойлар, йиллар ўтди. Қўлим стул, табуретка, ўриндиқлар ясашга ўрганди. Рандани тўғри ушлайдиган бўлдим, станоклар келгач уларни эгалладим. Кўзим ўнгида корхонамиз ҳам юксалди. Қўл меҳнати билан бажариладиган ишлар камая борди. Участкаларда электр токи билан ишловчи «Войма» станоги, фрезер, шлифовкалаш агрегатлари гувуллади. Маҳсулотимиз сифати ҳам, салмоғи ҳам зўр. Иш ҳақимиз ошди. Мана, энди ҳамма хурсанд.

1957 йил бир неча звенолар бирлашиб бригада ташкил этилди. Сен бригадир бўласан, дейишди менга. Звенони зўрға бошқарган киши қандай қилиб 50 кишига бош бўлади, дейман ҳайрон бўлиб. Йўқ, бекорга қўрқибман. Тезда ишлар юришиб кетди. Ўша кезлари коммунистик меҳнат коллективи номи учун кураш бошланган эди. Сменадан сўнг бригадамиз аъзолари билан маслаҳатлашиб корхонада биринчи бўлиб шу фахрли номни олиш учун кураш бошлашга қарор қилдик. Дарҳол шартларни белгиладик. Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун, барча ўқиши керак, маҳсулотнинг 96 процентини 1 сортга топширамиз, ишга ва турмушга коммунистик муносабатда бўламиз ва бошқа шу каби 9 та пунктдан иборат бўлди, бу шартлар.

Ташаббусимиз аввало ўзимизни руҳлантирди. Бригада аъзолари берган сўзнинг устидан чиқиш учун тер тўкди, меҳнат қилди. Ҳар биримиз техникани бошқаришни ўргандик. Бу ишимиз унумига унум қўшди. Меҳнат интизомининг яхшиланганини айтмайсизми. Прогулчилар мутлақо қолмади. Иш соатидан тўла фойдаландик. Меҳнат унумдорлиги 15—20 процент ошди. Натижада планлар ортиғи билан адо этила бошланди. Масъулият ҳисси кучли бўлгач маҳсулотларимиз сифати ҳам анча яхшиланди.

Олдимизга қўйган шартларимизни тўла-тўкис бажардик ва бригадамизга коммунистик меҳнат коллективи деган фахрли ном берилди. Мана, тўрт йилдан бери шу ном билан яшамоқдамиз ва меҳнат қилмоқдамиз. Корхонада пешқадамлигимиз сир эмас. План бўйича ҳар сменада 840 дона стул қисмларини йиғишимиз керак. Лекин Ғ. Алиев, Р. Солиҳов, М. Собиров, Р. Эшматов каби бригадамиз азаматларининг ғайрати билан ҳар куни мингдан ортиқ стул қисмларини йиғаяпмиз.

Фақатгина сон кетидан қувиш биз учун ётдир. Яқиндан бери саратовлик машинасозлар ташаббуси асосида иш тутаяпмиз. Участкамизда ҳозир махсус контролер йўқ. Ҳар биримиз контролермиз. Ўзаро ишларимизни доимо назорат қилиб борамиз. Маҳсулотда дефект аниқландими, бас, дарҳол уни тўғрилаймиз.

Саратовликлар методида ишлаш бошқа участкаларга ҳам кенг ёйилмоқда. Бу ўзининг дастлабки самараларини бераяпти. Ҳозир стул ишлаб чиқаришга ихтисослашган филиалимиз сифатли маҳсулот тайёрлаш бўйича фирмада биринчи ўринни эгаллаб келмоқда. Филиалимиз коллективи ўтган ярим йил ичида бултурнинг шу даврига нисбатан 40 мингга яқин кўп стул ишлаб чиқарди. Илғор техника ва технологияни кенг жорий қилиш эвазига ҳозиргача ҳар бир стулнинг таннархи 14 тийинга арзонлашди. Йил охиригача эса 25 тийинга арзонлаштиришни мўлжаллаяпмиз.

Смена тугагач 10—15 минут эртанги иш куни ғамини еймиз. Олдиндан иш жойларини ҳозирлаб, тозалаб қўйиш бизда одат тусига кириб қолган.

Ёшларимиз ишдан, ўқишдан бўш вақтларини жуда ҳам кўнгилли ўтказадилар. Янги саҳналаштирилган спектакль ва экранга чиққан киноларни коллектив бўлиб кўришга ўрганиб қолганмиз. Шаҳар четларида ҳордиқ чиқариб қайтиш ҳам гаштли. Ҳозиргача икки дам олиш кунимизни Бўстонлиқда ўтказдик. Яхши ҳордиқ ишга мадад бўлар экан. Руҳимиз енгил — меҳнатимиз унумли.

Ҳусан ТЎЛАГАНОВ,
«Шарқ» мебель фирмаси 2-филиали коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи.

ТИНИМ БИЛМАС КИШИЛАР

Ҳар доим янгиликка интилувчи, бировнинг оғирини енгиллатувчи ижодкорларни тиниб-тинчимас қалб эгалари деб аташади. Бундай кишилар Тошкент грампластинка заводида ҳам бор. Заводнинг оддий ишчилари ҳам меҳнат унумдорлигини тинмай оширишга интиладилар. Эллик ишчи корхона рационализаторлик ва ихтирочилик бюросининг аъзоси.

Йил бошидан бери завод рационализаторлари оғир иш процессларини енгиллаштириш имконини берувчи 47 та таклиф киритдилар. Энг яхши ва фойдали таклифлар ишлаб чиқаришга тадбиқ этилди.

Ишлаб чиқаришга жорий этилган таклифларнинг йиллик умумий фойдаси 19 минг 200 сўмни ташкил этади. Сўнгги вақтларда киритилган янгиликлар ичида ремонт-асбобсозлик цехининг токари В. И. Шеверовнинг таклифи айниқса диққатга сазовордир. Авваллари гидравлик пресс цилиндрлари тез-тез йиийилиб кетар, уни қайтадан тиклаш учун бошқа корхоналарга олиб борилар эди. Новатор цилиндрларни шу ернинг ўзида қайтадан тиклаш имкониятини борлигини исботлади. Завод раҳбарлиги ижодкорга яқиндан ёрдам берди. Биргина шу таклифнинг жорий этилиши билан йилига салкам минг сўмлик маблағ тежаб қолинадиган бўлди.

Мастер Н. Т. Лаактионовнинг рационализаторлик таклифи йилига 6 минг сўмдан ортиқ, цех бошлиғи Ф. П. Шульженконинг ижодий иши эса 12 минг сўмдан ортиқ маблағни тежаб қолиш имкониятини беради.

Грампластинка заводида бундай кишилар оз эмас. Шунинг учун ҳам корхона ишчилари катта меҳнат ғалабаларини қўлга киритишяпти. Беш ой мобайнида планда белгиланганидан ярим миллион кўпроқ пластинка ишлаб чиқарилди. Олти ойлик маҳсулот ишлаб чиқариш плани ҳам муваффақиятли адо этилди. Грампластинкачилар Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун курашмоқдалар.

Т. КОМИЛОВА.

Тошкентдаги қишлоқ хўжалиги қурилишини лойиҳалаш давлат институти — «Узгипросельстрой»да сабзавот етиштирувчи хўжаликлар учун гидропоника установкаларининг 60, 500 квадрат метр ҳажмида бўлган катта намуналари тайёрланмоқда. Бу гидропоника установкалари махсус енгил темир-бетон конструкциялар ва чидамли пленкалардан тайёрланмоқда.

Суратда (чапдан ўнгга): институт ходимларидан С. Бабаянц, М. Бердичевский, И. Островский ва А. Ахтямов ўртоқлар катта ҳажмдаги янги гидропоника установкаларини лойиҳаси устида ишламоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

КЎНГИЛЛИ ҲОРДИҚ—САМАРАЛИ МЕҲНАТ

Кўп минг кишилик коллективимиз баракали меҳнатдан сўнг яхши ва кўнгиллик дам олишга одатланган. Яхши дам олабилган ишчи ва хизматчиларимиз фидокорона меҳнат қилиб, ишда кун сайин юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. Корхонамиз маркаси босилган мураккаб деталь ва ускуналар Иттифоқимиздаги жуда кўп темир йўл тармоқларига юборилаётир.

Машинасозларимиз Чехословакия Социалистик Республикасидан келтирилган дастлабки тепловозларни ремонт қилишға киришдилар. Биз тепловоз ва вагонлар ремонтини тезлаштириш билан бирга, метро ускуналари ҳам ишлаб чиқара бошладик. Коллективимиз Ватанимиз пойтахти Москва, қаҳрамон шаҳарлар — Ленинград ва Киев метролари учун жуда кўп миқдорда хилма-хил ускуналар тайёрлаб берди.

Корхонада меҳнат маданиятини яхшилаш масаласига ҳам катта эътибор беришяпти. Меҳнат маданиятини юксалтириш ташаббусини ишчиларнинг ўзлари бошлаган эди. Ҳозир бу соҳада анча ишлар қилинди. Иш маданиятини юксалтириш учун ҳар бир ишчининг ўзи ғамхўрлик қилмоқда.

Самарали меҳнат қилаётган коллективимиз йилнинг ҳамма фаслларида ҳам кўнгилдагидек ҳордиқ чиқараяпти. Шу йилнинг ўзида ўнлаб донгдор ишчилар Қримнинг жанубий соҳилларида, Қора денгиз бўйларидаги оромбахш курортларда дам олиб келишди. Кўпгина ёшлар эса тоғли районлар бўйлаб туристик саёҳатларга чиқдилар. Курорт ва санаторийларга, дам олиш уйларига бериладиган путёвкалар миқдори йил сайин кўпаймоқда.

Путёвкаларни тарқатишда ишчиларнинг меҳнат фаолияти тўла ҳисобга олинмоқда. Илғор ишчилар ва пешқадам новаторларимизга путёвкалар мукофот тарзида бепул берилмоқда. Корхонамизда узоқ йиллар самарали меҳнат қилган М. Ригин ва И. Скачков ўртоқлар сингари пенсионер отахонларимиз жуда кўп. Улар коллективимиз билан доимо ҳамнафас. Биз жамоат ишларида актив қатнашаётган бундай кексаларимизни бепул путёвкалар билан таъминламоқдамиз.

Токарь Таиса Криловани бутун коллективимиз танийди. У заводимизнинг механика цехида ишлайди. Ёшларга ҳунар ўргатишда ва илғор тажрибаларни кенг жорий этишда бу ташаббускор ишчи ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлмоқда. Таиса опа актив жамоатчи ҳамдир. Биз уни яқинда қардош Туркманистон ССРнинг «Арчман» курортига жўнатдик. Мастер Н. Андреев — Донбассда, тепловоз ремонти цехининг слесари Слепак—Есентукида, Гариев эса Эстониянинг «Пярну» курортида ҳордиқ чиқаришаяпти.

Ишчи Мирзаев, қуювчи Муҳамедов, электрик Гарбузов, слесарь Удолов каби 50 га яқин пешқадам ишчилар эрта баҳорда марказий санаторийларда дам олиб қайтдилар.

Бундан ташқари дам олиш уйларига йўлланма олувчилар ҳам бизда оз эмас.

Ўтган қисқа муддат ичида 70 га яқин ишчи марказий ва маҳаллий дам олиш уйларида бўлишди. Бу йил донгдор ишчи Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Реут, кранчи А. Романенко, токарь Н. Абдуллаев ва слесарларимиздан Х. Омонов, П. Гридиёв, Е. Константинов ўртоқлар туристик путёвкалар билан Германия Демократик Республикаси бўйлаб саёҳат қилишди.

Улар Германияда бўлганларида жуда кўп шаҳарларнинг диққатга сазовор жойларини томоша қилиш билан бирга, қардош немис дўстларимиз ишлаётган машинасозлик корхоналарида ҳам бўлишди. Заводимизнинг пешқадам ишчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдушукур Қодиров ёшлар билан бирга Венгрия Социалистик Республикасини томоша қилиб келди.

Мамлакатимизнинг улкан дарёлари бўйлаб пароходларда саёҳат қилувчи машинасозларимиз тобора кўпайяпти. Дам олишнинг бу тури эндиликда жуда оммалашиб бормоқда. Токарь Веньямин Ломакин сингари ишчи-ёшлар ҳам ана шундай завқли сафарга отланишяпти. Кўпгина ишчиларимиз ўзларининг меҳнат отпускаларини Иссиққўл яқинида ўтказишмоқчи.

Заводимиз ҳузурида тунги профилакторий ишлаб турибди. Унинг ташкил этилганига 5 йилдан ошиб қолди. Шу давр ичида бу ерда минглаб ишчи ва хизматчилар дам олишди. Унда яхши ҳордиқ чиқариш учун барча қулайликлар яратилган. Бу йил профилакторийда 300 дан ортиқ ишчи ва хизматчи ўз саломатликларини мустаҳкамлайди.

Ёз пайтларида ишчи ва хизматчи, инженер-техник ходимларимизнинг яхши дам олишларини таъминлаш учун барча тадбирларни амалга оширмоқдамиз.

Т. МИРХАИТОВ,
«Октябрь революцияси» Тошкент тепловоз-вагон ремонти заводи касаба союз комитетининг раиси.

ЮБИЛЕЙ ҚУРИЛИШЛАРИДА

ТЎЙ ЯҚИН...

РЕПОРТАЖ

□ □ □

КИПРИК ҚОҚИБ...

Киприк қоқиб тонг отди. Олис-олислардаги тоғ чўққиларига лоладек ол табассум қўнди. Шаҳар узра ёз тонги қанот қоқди. Муҳташам Навоий театрининг биқинидан гувиллаб ўтаётган трамвайлар оқими бир лаҳза тўхтамайди. Дугаларда ўт ярқирайди. Трамвай линиясининг ёнгинасида қад кўтараётган йирик панелли улкан бино тепасида ҳам оппоқ нур ялт-юлт этиб сўнади, ерга шода-шода нур тўкилади.

Пайвандчи Фирдавсий Тошпўлатов электрод таёқчасини арматурадан бир зумгина кўтариб, пешонасидаги темир ниқобини олади-ю, эски қўлқопи билан қизариб терлаб кетган бўйнини артди. «Кун тағин қизийдиганга ўхшайди...» Рост, иссиқ кунда темир ниқоб кийиб ишлаш осон эмас. Фирдавсий нарироқда темир қувурни вишиллатиб пайвандлаётган дўстига қичқиради:

— Ҳой адаш! Бошингни кўтарсанг-чи, мундоқ!

«Адаш» — Фирдавсий Аҳмедов ниқобини ечмай бўғиқ овоз билан жавоб қилади.

— Тўй яқин, биродар, тўй яқин. Чўпчак айтишадиган вақтми ҳозир?

Иккала адаш баравар қаҳ-қаҳ уришади. Илиқ тонг шабадаси моторларнинг ғувури, краннинг ғувиллаган товуши, яна аллақанча шов-шувлар орасидан шу жарангдор қаҳ-қаҳани ажратиб олади-ю, олисларга опичлаб кетади.

Вақтинча ёғочдан ясаб қўйилган омонат нарвондан монтажчи-пайвандчилар бригадасининг мастери Михаил Гордеевич Ханин билан бригадир Александр Гризнов учинчи қаватга чиқиб келишади. Бригадир аллакимнинг қўлидан ишини олади, яна учқунлар сачрайди.

Александр Гризновнинг бригадасидаги ўн икки азаматнинг ҳаммаси чарчаш билмас пайвандчилар. «Стройсантехгазмонтаж»га қарашли 1-монтаж бошқармасида шу бригадага биринчилар қатори келажак разведкачилари номи берилгани бечиз эмас. Бригада аъзолари жуда кўп қурилишларда ишлаган. Улар ҳамма ерда ҳам сидқидилдан меҳнат қилишади. Бу ерда, универмаг қурилишида ҳам яхши ишлашяпти. Бир группа пайвандчилар бинонинг энг тепасида, бошқалари бўлса подвалда — водопровод ҳамда канализация тармоқларини монтаж қилишда қатнашяпти.

ЁШЛИКНИНГ ҚАДРИ

Қуёш тиккага келганида қурилиш майдонида шовқин-сурон бир зум тўхтайди. Каттакон бино корпусининг соясида, бармоқдек қувурдан отилиб чиқаётган муздек сув атрофига йигит-қизлар тўпланишади. Биров майкасини ечиб ташлаб, роҳат қилиб ювинади, ўртада хушчақчақ кулги бошланади.

Зум ўтмай ҳамма ёш чинор дарахтининг соясида кабоб пишираётган йигитчанинг олдига келади. Ҳазил, ўйин-кулги бу ерда ҳам давом этади.

— Эҳ, ёшлар-ей,—прораб Галина Владимировна Соколова кўз ойнагининг устидан йигит-қизларга завқланиб қарайди. — Сизларга ўйин-кулги бўлса...

— Нима, ёшлардан хафамисиз? — Фагиля кўзларини пирпиратиб, прорабга тикилади.

— Ёшлар ёшликнинг қадрини билса, кексалар шикоят қилмасди,—Галина опа жилмайиб қўяди. —Уларга ҳавасим келади. Тушмагурлар ишлаб ишга, ўйнаб ўйинга тўйишмайди. Эрталабдан бери Фагиля Харисова билан Улфат Ҳусановлар учта хонани бўёқдан чиқаришди.

30 бўёқчи билан 10 пардозчи кечаю-кундуз тинмай ишлашяпти. Йўқ, булар ўз қадрини, ўз ўрнини биладиган ёшлар.

20-қурилиш бошқармасининг прораби Галина Владимировна Соколова бўёқчи, сувоқчи, пардозчи ёшлар тўғрисида завқ билан гапирди-ю, ўзи ҳақида оғиз очмади. Ёшгина қиз — пардозчи Вера Макарова унинг тўғрисида гапириб берди. Галина опа ўттиз беш йилдан бери қурилишда ишларкан. Пенсияга чиқаришган экан, уч ой ўтмай қайтиб келибди. «Уйда ўтирсам занглаб қоладиганга ўхшайман», дермиш кулиб.

... Тушлик тамом бўлади. Йигит-қизлар гурр этиб туришади.

— Чангитмасанг-чи! — кабобпаз йигитча ҳунОби ошиб пешонасини тириштиради.

— Ҳеч қиси йўқ, яна бир ойдан кейин томга чиқиб кетасан, шабадада маза қилиб ишлайверасан, — дейди Улфат кулиб.

Улфат рост айтади. Универмагнинг томи кафе бўлади. «П» ҳарфи шаклидаги бинонинг ойнаванд фасад қисмида, ҳар уччала қаватда ҳам савдо заллари жойлашади. Универмагнинг ўнг қанотида маданий-маиший муассасалар: кафе, ошхоналар, чап томонида эса сотувчилар учун гардероб хоналари, маъмурий кабинетлар жойлашади.

Шу кунларда монтажчиларнинг иши айниқса кўпайиб қолди. Марказий универмаг компрессор установкасини монтаж қилиш ишлари қизғин тус олди. В. И. Магеркин бошлиқ монтажчилар бригадаси кондесионерларни монтаж қилиш билан шуғилланмоқда. Суратда: илғор пайвандчилар М. Бектегиров билан Ф. Хайруддиновлар ўз ишларининг сифатини текшириб кўришяпти.

В. Салов фотоси.

КЕНГАШЛИ ТЎЙ ТАРҚАМАС

Ингичка мўйловли йигит Рудольф Степанович Степанян монтажчиларнинг ишини диққат билан кўздан кечиради. Арафа кунларининг яна бири ўтди. Монтажчилар ҳозир энг масъулиятли ишларни бажаришяпти: конденсатор, холодильник қурилмалари тез орада қўлдан чиқади. Владимир Магелькин билан Федя Ҳусниддинов ҳали ҳам кетишмабди. Ўз ишининг натижасини кўриш ҳаммани ҳам қизиқтиради. Универмаг биноси ёзда салқин, қишда илиқ бўлади: ёз кунлари подвалдаги қувурлар орқали муздек сув, қишда эса иссиқ сув оқади. Монтажчилар ишни анча чўзиб юборишди: лойиҳалар ўз вақтида берилмади. Кўпгина лойиҳаларга тузатишлар киритилди. Баъзи жойларда сувоқчилар билан қурувчиларнинг иши ҳам мос келмай қоляпти. Сувоқчилар қурувчиларни шошириб қўйишди.

Кечқурунги беш минутлик кенгашда ана шуларнинг ҳаммаси муҳокама қилинади. Эртага яна тонг отади-ю, ишлар қизиб кетади. Серқуёш ўлканинг тўй-хоналаридан бири — марказий универмаг қурилиши яна авж олади.

Ў. ҲОШИМОВ.

ОЛОВ БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

Одил одати бўйича бугун ҳам ишга вақтлироқ келди. Печкани ёқишдан бурун газ трубаларини синчиклаб кўздан кечириб чиқди. Ҳаммаси жойида. Унинг кўнгли хотиржам топгач, ўт ёқди.

Печь гувуллаб ёна бошлади, ҳарорат аста-секин кўтарила бориб, 1000 даражага етди. Одил печнинг қопқоғини очди: гўё қуёшнинг бир бўлагини шу ерга келтириб қўйилгандек эди. У қўлига белкурак олиб, болтларни печга улоқтирабошлади. Кўзларида олов акси чақнаб турарди. Юзлари эса олов шафағидан темирдек қизиб кетди. Селдек тер қуйди. Бироқ Одил буларни назар-писанд қилмай ҳамон печь ёнидан жилмасди.

Нон ёпаётган нонвойларни кўргандирсиз. Нонвойлар жазирама саратонда ҳам тандир таптига бардош бериб, иш жойидан нари кетишмайди. Уларнинг касби шунақа ўзи. Ўрганиб қолишган. Аммо, тандир тапти бу термик печнинг ҳарорати олдида ҳеч гап эмас. Шундай бўлса ҳам Одил ўн йилдан бери олов билан юзма-юз туриб печда болт куйдиради. Бу соҳада катта тажриба орттирди.

«Чирчиксельмаш» заводи фақат республикамизгагина эмас, қардош республикалар, ҳатто социалистик мамлакатлар учун ҳам ҳар хил қишлоқ хўжалик машиналари тайёрлаб бермоқда. Бу машиналарнинг ҳар бирида Одил Толипов меҳнатининг ҳам изи бор. Чунки, машиналарга ишлатиладиган болтлар резба қилинмасдан олдин печда куйдирилиб, термик ишловдан ўтиши шарт. Бу ишни эса заводда Одил ва унинг ўртоқлари бажаришади.

Одил Толипов ҳар сменада бир-бир ярим тонналаб болт қиздиради. У ойлик нормасини 150 процент қилиб бажармоқда.

— Толиповдан ҳаммамиз хурсандмиз,— дейди резбачи Таня Захарова,— у болтларни қиёмига етказиб куйдиради. Шунинг учун ҳам резба сифатли чиқаяпти. Планимиз юз, юзимиз ёруғ.

Аммо, куйдириш печкасига болтлар етказиб берувчи штамповка участкасида иш оқсаб қолса, Толипов тутоқиб кетади. Штамповкачиларни шоширади:

— Ҳа, қизлар, чарчаб қолдингларми? Болтларнинг баракаси учаяпти-ку?!

Шу гапнинг ўзи кифоя. Штамповкачилар ишни тезлаштириб юборишади. Печда яна ўт гувиллайди. Толипов пешонасида маржон-маржон тер ўрмалайди.

Одил Толипов «Чирчиксельмаш» заводи 6-цехининг энг илғор ишчиларидан бири ҳисобланади. Фидокорлиги, ҳалол меҳнати туфайли бу жонкуяр йигит Чирчиқ машинасозларининг иззат-ҳурматини қозониб келмоқда.

К. МУҲАМЕДОВ.

ВЕТЕРАН БИНОКОР

Ота касбини эгаллаганида Холмат ёш йигитча бўлган. Отаси Толип бобо маҳалла-кўйда ўзининг ҳалол меҳнати билан ҳурмат қозонган бинокор-уста эди.

— Ўзингдан ёдгорлик қолдирмоқчи бўлсанг, пухта ишла. Қурган уйларинг юз йил турсин,— дерди у Холматга.

Холмат ота изидан кетди. Ўн уч ёшидан бошлаб ғишт терди, пахса урди... У замонлар Холмат ўзи учун, ўзига ўхшаган захматкашлар учун эмас, бойларнинг фойдасига ишлар, куни бўйи меҳнат қилса ҳам эски чопонини янгилаб ололмас эди. Отаси вафот этгандан кейин оиланинг бутун оғирлиги Холматнинг зиммасига тушди. Аммо у ҳар қандай оғир вазиятда ҳам ҳалол ишлади. Ўз касбига меҳр қўйиб меҳнат қилди. Аввал унинг ўзи шогирд эди. Йиллар ўтиб у ҳам ўз шогирдларини етиштирди. Шогирдлари уни ҳурматлаб Холмат устоз деб атайдиган бўлишди.

Холмат уста бундан 72 йил бурун ҳозирги Ўзбекистон кўчасидаги Тупроққўрғон қурилишида қатнашди. Устанинг саводи бўлмаса ҳам тажрибаси бор эди. Трамвай парки қурилишида яхши ишлагани учун устани яктак билан мукофотлашди. Ўша пайтларда бу ҳам катта совға ҳисобланар эди.

Холмат уста қурган бинолар ҳақиқатан ҳам узоқ яшади. Вокзалнинг эски биноси, темир йўл устахонаси (ҳозирги Октябрь революцияси номидаги завод) қурилишида ишлаб юрган кунлари прораб Сучков билан яқиндан дўстлашиб қолди. Кекса коммунист Сучков устанинг сиёсий онгини ўстиришда катта роль ўйнади. Холмат Толипов Улуғ Октябрь социалистик революциясини интиқом алангасида ёнган мастеровойлар билан бир сафда туриб кутиб олди.

Ўша кеч куз кунларидан бирида уста билан унинг ҳамроҳлари озодлик учун жангда ҳалок бўлган 76 сафдошини дўстлик мозорига кўмишди. Шу куни ҳам Сучков Холмат уста билан узоқ суҳбатлашди. Совет давлатининг қандай бўлишини, озодликни қўлдан бермаслик учун қандай курашиш кераклигини тушунтирди.

Октябрь офтоби Холмат Толиповга бахт нурини берди. Уста ким учун, нима учун меҳнат қилаётганини, ўзи қураётган биноларда кимлар яшашини энди яхши биларди. У Тошкент универмагининг пастки қаватини, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиумининг биносини қуришда айниқса, жонбозлик кўрсатди. «Динамо» спорт магазинини, кон техникуми ҳашаматли корпусларининг қад кўтаришига ҳисса қўшди.

Улуғ Ватан уруши йилларида кекса бинокор Толипов ўз маҳоратини яна бир бор намойиш қилди: Муқимий номидаги театр биносини қуришда ёш қурувчиларга бош бўлди. Ҳозир Холмат уста 87 ёшга чиқди. Курашга, меҳнатга, ташвиш-қувончларга тўлган йиллар орқада қолди. Устанинг уйи ҳар куни гавжум бўлиб кетади. Шогирдлари уни кўргани, маслаҳатлар олгани келишади. Меҳрибон устозга умр тилашади.

Р. УСМОНОВ,
шахсий пенсионер.

Янгийўл гидролиз заводида илғор ишчилар оз эмас. Машинист Дамиржон Аҳмедов ана шундай пешқадам ишчилардан. У кундалик топшириқларни муттасил ошириб бажариб, Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 40 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун курашмоқда. Суратда: илғор машинист Д. Аҳмедов иш устида.

М. Нуритдинов фотоси.

ТАРБИЯ ТЕМАСИДА

ГРАЖДАНЛИК ФАХРИ

Кўринг,
ҳавас қилинг,
гражданиман —
мен улуғ Советлар
мамлакатининг...

Давримизнинг оташин шоири Владимир Маяковскийнинг мана шу жўшқин мисралари ҳар бир совет кишиси қалбида, айниқса, Ватанимизнинг ёш гражданлари қалбида ҳаяжон пайдо қилиши турган гап. Шундай экан, ана шу совет граждани деган шарафли номга муносиб бўлиш кекса ва ёшнинг, эркак ва аёлнинг, ота-она ва боланинг бош вазифаси, муқаддас бурчидир.

Совет граждани ватанпарвардир. Болаларни ҳам ватанпарварлик руҳида тарбиялашга ота-она жиддий эътибор бериб бормоғи керак. Ёшликданоқ ўз теварак-атрофини кузатган бола уни ўрганишга ҳам қизиқади. Ота-она эса ўзлари яшаётган жойдаги ишлаб чиқариш корхоналари, колхоз-совхозлар ҳақида, фидокорона меҳнат қилаётган кишилар ҳақида болаларига маълумотлар бериб бориши, халқ яратаётган маҳсулотлар буюк Ватанимиз бойлигини, куч-қувватини оширишга ҳисса бўлиб қўшилаётганини тушунтирмоғи керак.

Ота-оналарнинг бундай ҳикояси болаларда, совет гражданининг вазифаси — ўз она-Ватанининг гуллаб-яшнаши йўлида ҳисса қўшишдан иборат экан, деган тушунча ҳосил қилади ва уларда шундай ҳисса қўшиш ҳавасини ҳам туғдиради. Инобат Охуновада меҳнатга, механизаторликка ҳавас ўз опаси Турсуной Охунова таъсирида пайдо бўлди десак, ҳеч муболаға эмас. Оила тарбияси туфайли Инобат ҳам пахта устаси, чўлларни гулистонга айлантираётган ажойиб ватанпарвар бўлиб етишди. Янгийўл бошқармасидаги Фрунзе номли колхозда 76 ёшли Асқар ота Раҳимбоев дала ишларида актив қатнашади. Бир ўзи икки-уч норма бажаради. Асқар ота ҳали жуда бақувват, меҳнатга ўч. Колхоз раҳбарлари унга энди дам олиш — пенсияга чиқиши кераклигини айтганда, ота уларга «Биз, кексалар, дам олиш ҳуқуқимиз борлигини биламиз, аммо бизни ҳеч ким меҳнатдан маҳрум қила олмаслигини ҳам жуда яхши биламиз. Кекса граждан бекор юриши мумкин эмас. Ахир, менинг тенгдошим Н. Г. Загладанинг қалбдан айтган сўзлари юраги уриб турган ҳар бир кексанинг, ёшнинг меҳнатга қандай чорлаши маълум-ку! Мен меҳнат билан дам оламан» деган у.

Бу нуроний кекса ўз болалари Ҳайдар ва Қўчқорларни ўқишда аълочи, меҳнатда илғор бўлиш руҳида тарбияламоқда. 10-синфда ўқиётган Ҳайдар ўтган йили ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадасида сувчи бўлиб ишлаб, 11 гектар ернинг ҳар гектаридан 40,2 центнердан «оқ олтин» олишга катта ҳисса қўшди. Бу йил ҳам Ҳайдарлар бригадаси ҳосилдорликни 42 центнерга етказишга интилмоқда.

Асқар ота ўз фарзандларини ҳалол меҳнат қилишга одатлантираётган экан, уларда совет граждани шарафи ва ифтихорини ҳам пайдо қилаётир. Чунки, совет граждани, биринчи галда ҳақиқий ва ҳалол меҳнат кишисидир. **Шундай экан, оилада болани ёшлигидан меҳнат қилишга, имконияти борича биргалашиб ишлашга ўргата бориш лозим.**

Меҳнат қилишга, ота-онага ёрдам беришга одатлантирилган бола жамият ишига ҳам жон куйдирувчи бўлиб етишади.

Ҳали орамизда иложи борича ўз боласининг қўлини совуқ сувга урдирмасликка интилаётган ота-оналар ҳам йўқ эмас. Улар ўз фарзандларининг «қора мойга беланган» ишчи, механизатор, шофер, «жазирама иссиқда далада ишловчи» деҳқон, чўпон бўлишини истамайдилар.

Болада меҳнатга бўлган муҳаббатни пайдо қилиш, ривожлантириш ва мустаҳкамлашда оила билан мактабнинг доимий алоқаси муҳим роль ўйнайди. Оилада ота-она, мактабда педагог болага, меҳнат кишилик ҳаёти ва маданиятининг асоси бўлганлигини, ҳозир ҳам шундай эканлигини ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолишини, совет гражданлари коммунистик жамиятни фақат ўз ҳалол меҳнатлари билан қуражакларини яхши сингдириши шарт. **Атоқли педагог А. С. Макаренко айтганидек, совет тарбиясини меҳнатдан ташқари тарбия деб тасаввур қилиб бўлмайди. Ўқувчиларда совет граждани бўлиш шарафи ва ифтихорини тарбиялашда меҳнат тарбияси энг асосий элементлардан биридир.**

Боланинг ҳақиқий совет граждани бўлиб етишуви учун унинг ўқишга, илм-фанни эгаллашига бўлган ҳавасини, интилишини мустаҳкамлаб боришнинг аҳамияти катта. Совет граждани билимли, маданиятли, техникани эгаллаган кишидир. Эл-юртга кўпроқ фойда келтиришни, халққа ҳалол хизмат қилишни мақсад қилган ҳар бир ўқувчи билим-ҳунарни тинмай ўрганиши зарур, китоб билан ажралмас дўст бўлмоғи керак.

«Ватанга, коммунизм ишига хизмат қилиш — зўр бериб ўқиш, марксизм-ленинизмнинг битмас-туганмас чашмасидан билим олиш, фан ва техникани чуқур билиб олиш, ҳозирги замон маданияти хазиналарини эгаллаб олиш демакдир» деган эди ўртоқ Н. С. Хрушчев. **Шундай экан, ота-она ўз боласининг ўқишига ҳар тарафлама ёрдам бериши, мактаб билан алоқани узмаслиги, боласининг ёшига қараб адабий китоблар, газета-журналлар билан таъминлаб туриши, тарбиявий темадаги ҳикоя ва шеърларни, мақола ва хабарларни ўзлари болаларга тез-тез ўқиб беришлари зарурдир.** Радио ва телевизордан болалар учун бериладиган эшиттиришларни биргалашиб эшитиши, сўнгра ўз оилаларидаги аҳвол билан таққослаб, муҳокама қилиш ҳам фойдалидир.

Афсуски, баъзи ота-оналар ўз болаларининг ўқишига бефарқ қарашади, мактабга юбориш билан энди ўқишини таъминладик-ку, деб ҳисоблашади. Боланинг ўзлаштириши, хулқи, мактабдош ўртоқларига муносабати билан қизиқишмайди. Бу ишлар, гўё фақат ўқитувчининг вазифаси деб тушинишади. Масалан, Чинoздаги Ленин номли 24-мактабнинг 5-синф ўқувчиси Анатолий Кирилин кўп предметларни суст ўзлаштирди. Бунинг устига мактаб мулкини бузади, синдиради. Яқинда у синфдоши бўлган бир қизнинг янги куйлагига сиёҳ қуюб юборган. Унинг онаси (кабель заводининг ишчиси Анастасия Кирилина) ўғли Анатолийнинг бундай ҳолатидан хабардор бўла туриб, мактаб ўқитувчиларига ёрдам бермай келмоқда.

Айрим ота-оналар иш билан «жуда банд» бўлиб, болаларининг тарбиясига «вақтлари етишмаётганлигини» айтадилар. Бу, бир баҳона, холос. **«Болани, фақат у билан гаплашганда, насиҳат қилганда ёки унга бирор нарса буюрганда тарбиялайман, деб ўйламанг. Сиз болани ҳаётингизнинг ҳар бир моментида, ҳаттоки ўзингиз уйда йўқлигингизда ҳам тарбиялайсиз»** (А. С. Макаренко).

Кўриниб турибдики, ўқувчиларда совет граждани шарафи ва ифтихорини тарбиялаш учун оилада ота-она, боғчада тарбиячи, мактабда педагогнинг ўзи ҳақиқий совет гражданига хос қонун-қоидаларга амал қиладиган бўлиши шарт.

Улуғ Ватан уруши даврида фашизмга қарши курашга отланган отаси, акаси, онаси изидан борган 16 ёшли ўқувчи Геннадий Игнатов мислсиз қаҳрамонлик кўрсатди, Ватан учун жонини фидо қилди. Унинг отаси Петр Карпович, онаси Елена Ивановна, акалари Евгений ва Валентинлар давлат иши, халқ иши билан жуда банд бўлишига қарамай, Геннадийнинг тарбиясини, ўқишини бир зум унутмадилар. Натижада Геннадий 16 ёшидаёқ ажойиб совет граждани бўлиб етишди, Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлди.

Онгли интизомлилик совет гражданининг энг муҳим хислатидир. Болада ана шу хислатни ёшликдан пайдо қилишнинг аҳамияти катта. Баъзи ота-оналар (афсуски, айрим тарбиячи ва ўқитувчилар ҳам) болани қўрқитишни, унга дўқ қилишни интизомга ўргатиш деб ўйлайдилар. Бундай йўл тутилса, бола қўрқоқ, инжиқ, ўжар бўлиб қолиши мумкин.

Мактабда ҳам, оилада ҳам болани ҳар қандай қонун-қоидани, буйруқни кўр-кўрона, зўрма-зўраки бажаришга одатлантирмай, балки онгли, тушунган, қизиққан ҳолда бажаришни ўргатмоқ керак. **«Биз совет гражданидан ҳар томонлама интизомли бўлишни талаб этамиз,— деган эди. А. С. Макаренко, — Биз совет гражданидан бир буйруқни нима учун ва нимага бажариш зарурлигини тушунишнигина эмас, балки бу буйруқни мумкин қадар яхшироқ бажариш учун ҳаракат қилишни талаб этамиз. Бу ҳам озлик қилади. Биз гражданлардан фармойиш ёки буйруқ берилишини кутиб ўтирмасдан, ўз ҳаётининг ҳар бир минутида ўз бурчини бажариш учун тайёр туришини, унинг итоаткор, иродали, ташаббускор бўлишини талаб қиламиз».**

Ҳақиқатдан ҳам совет халқининг барча ғалабаси кўп миллионли, кўп миллатли совет гражданларининг онгли интизоми туфайли қўлга киритилмоқда. Коммунизм ғалабасига ҳам худди шу онгли интизом билан эришажагимизни болаларга доимо эслатиб туриш керак.

Ҳар қандай хислатлар ёшликдан ўргатила боради. Партиямиз Марказий Комитети, шахсан Никита Сергеевич Хрушчев совет кишиларини, жумладан, ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш, совет граждани деган шарафли номга муносиб бўлиш руҳида тарбиялашни, умуман, идеология ишларини бир зум бўшаштирмаслик зарурлигини алоҳида қайд қилаётир. КПСС Марказий Комитетининг июнь (1963 йил) Пленуми, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII Пленуми ҳам худди шу тарбия масаласини муҳокама қилди. Шундай экан, ўқувчиларни ҳар қандай шароитда ҳам ўз Ватани, халқи олдидаги бурчини адо этадиган ҳақиқий совет гражданлари қилиб тарбиялашда ота-она ҳам, тарбиячи ҳам, педагог ҳам бутун кучини аямаслиги керак. Бу билан улар улуғвор ишга — коммунизм қурилиши ишига салмоқли ҳисса қўшган бўладилар.

Б. МИРЗААҲМЕДОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг ўқитувчиси.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

НАЖИМА ОҚ ЙЎЛ ТИЛАЙДИ

...У ҳар куни юзлаб одамларга ширин сўзларидан гулдаста тутади...

Вокзал навбатчиси! Бундай қараганда бу касбда ишлашнинг қийин ери йўққа ўхшайди. Аммо ундай эмас. Янгийўл шаҳридан ҳар куни Янгиер, Ҳовос, Андижон, Красноводск, Душанба, Наманган, Қўнғирот шаҳарларига борувчи ўнлаб пассажир поездлари ўтади. Қариндош —уруғларникига, ёру-биродарларникига, дам олишга, саёҳатга жўнаб кетаётган юзлаб кишиларни ана шу поездларга хурсанд қилиб кузатиш керак бўлади.

Пассажирлар турли саволлар билан Нажимага мурожаат қиладилар. Ёқимтой навбатчи аёлнинг мулойим, илиқ сўзларини эшитган йўловчилар Нажима олдидан мамнун бўлиб чиқиб кетадилар. Нуроний қариялар, жажжи болалар, муштипар оналар манзилларига етгунча Нажима қалбининг ҳароратидан баҳраманд бўладилар.

Гўзал тонглар отаётганда ҳам, туш пайтларида ҳам, дилрабо оқшомларда ҳам, сокин тунларда ҳам Нажимани вокзал перронида пассажир поездларини юзида табассум билан кузатиб қолаётганини кўрасиз.

Нажима йўловчиларга оқ йўл тилаб қолади...

У. РАҲИМОВ.

Суратда: Янгийўл шаҳар темирйўл станцияси навбатчиси Нажима Содиқова.

М. Нуриддинов фотоси

ВИЛЬНЮС „ҚОЗОНИ“

ВИЛЬНЮСНИНГ НЕМИС-ФАШИСТ БОСҚИНЧИЛАРИДАН ОЗОД ҚИЛИНГАНЛИГИНИНГ 20 ЙИЛЛИГИГА

□ □ □

Бундан 20 йил муқаддам, 1944 йилнинг 13 июлида қадимги Гедемин минораси тепасида яна қизил байроқ ҳилпирай бошлади. Ана шу куни совет қўшинлари Литванинг қадимги пойтахти — Вильнюсни немис-фашист босқинчиларидан озод қилишган эди.

Гитлерчилар Литва ССР территориясида уч йил ҳукмронлик қилдилар. Улар Литвани немис колониясига айлантиришдан иборат ўз машъум планларини амалга ошира бориб, 700 мингга яқин кишини — республика аҳолисининг деярли тўртдан бир қисмини қириб ташладилар. Фақатгина Вильнюс яқинидаги Панеряй деган жойда 100 минг литвалик гражданлар отиб ташланди.

Урушнинг биринчи куниёқ гитлерчилар Вильнюсни ваҳшийларча бомбардимон қилдилар. Улар оккупация даврида республика саноат корхоналарининг 80 процентини бузиб ташладилар, қорамолнинг ярмига яқинини йўқ қилдилар, миллий маданиятнинг энг қимматли ёдгорликларини талон-торож қилдилар.

1944 йилдаги немис мудофааси системасида Вильнюс Шарқий Пруссия яқинидаги муҳим мустаҳкам пунктлардан ҳисобланарди. У Болтиқ бўйидаги немис-фашист қўшинлари барча шимолий группировкасининг ўнг қанотини беркитиб турувчи қалъа эди. Немис қўмондонлиги ана шу қалъани сақлаб туришга катта эътибор бериб, уни олдиндан узоқ муддатли мудофаага тайёрлади. Шунинг учун ҳам Вильнюс учун жанглар узоқ давом этди ва кескин бўлди.

1944 йил июль ойининг дастлабки кунларида Вильнюс йўналишидаги аҳвол душманни ташвишлантириб қўйди. Совет қўшинлари Минск шаҳри шарқида немис-фашист қўшинларининг қуршовда қолган 100 минг кишилик группировкасини тор-мор келтириб, Шарқий Пруссия чегаралари томон ҳужумни муваффақиятли кучайтириб бордилар.

Армия генерали И. Д. Черняховский қўмондонлигидаги учинчи Белоруссия фронти қўшинлари Молодечно-Вильнюс йўналишида асосий зарбани бера бошладилар. Улар олдида Вильнюс-Лида чегарасини эгаллаш, сўнгра Неман дарёсини йўл-йўлакай кечиб ўтиб, Шарқий Пруссия йўналишида ҳужумни давом эттириш учун бу дарёнинг ғарбий қирғоғидаги истеҳкомни босиб олишдан иборат вазифа турарди. 1-Болтиқбўйи фронтининг жангчилари ўнг томонда, Шауляй томон, 2-Белорус фронти жангчилари эса, чапда, Гродненск томон ҳужум қилиб борар эдилар.

Вильнюсда мудофаа иншоотлари тармоқлари жуда ҳам зич эди. Кўп қаватли бинолар кўпярусли мудофаа системасининг мустаҳкам пунктларига айлантирилган эди. Уй-жой ва маъмурий биноларнинг иккинчи ҳамда учинчи қаватларида автоматчилар ва снайперлар ўрнашиб олган эди. Кўп жойларда баррикадалар қурилганди. Айрим кўчаларда сим ғовларидан ташқари миналар қўйилиб қилинган тўсиқ бор эди.

Немис қўмондонлиги Вильнюснинг қўлдан кетиши билан Болтиқ бўйини сақлаб турган армияларининг барча шимолий группаси аҳволи кескин мушкуллашиб қолишини яхши биларди. Шунинг учун ҳам Гитлер ҳар қандай қилиб бўлса ҳам совет жангчиларининг ҳужумини тўхтатиб туриш лозимлиги ҳақида буйруқ берди.

Вильнюс учун жанглар шаҳардан анча узоқда бошланди. Гитлерчилар Белоруссияда тор-мор келтирилгандан сўнг уларни зудлик билан таъқиб қилиб бораётган Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-лейтенант Обухов танк қисмлари бу жангларни бошлаб берди. Совет қўшинлари 6 июлдан 7 июлга ўтар кечаси Вильнюс мудофаасининг ташқи доирасини ёриб ўтдилар ва 7 июль эрталабоқ шаҳарнинг чекка жойларига ёриб кирдилар. Совет жангчилари штурмчи группалар ва яқин масофадан жанг қилинганда ишлатиладиган қуроллардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиб, уй кетидан уйни, квартал кетидан квартални гитлерчилардан тозалай бошладилар.

Айниқса, Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-майор Аслонов танкчилари шаҳарнинг жануби-шарқий қисмида душманни муваффақиятли ва қатъийлик билан яксон қила бошлади. Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-майор Казарян, генерал-майор Алексеенко ва полковник Донец қисмлари эса шаҳарнинг жануби-ғарбий ва шимоли-ғарбий чеккаларида муваффақиятли ҳаракат қила бошладилар. Полковник Козим Амираҳмад Алиев қўмондонлигидаги ўқчилар полки жангларда маҳорат кўрсатди. Бу полк вокзал районини ишғол қилиб, шаҳар марказига томон ёриб кира бошлади, душманни мустаҳкамланган пунктлардан суриб чиқариб, 2.800 гитлерчини асир олди.

Шаҳарда қаттиқ жанглар кетаётган вақтда шимолроқ ва жануброқда ҳаракат қилаётган совет қисмлари олдинга томон ҳужум қила бориб, 9 июлда шаҳарни ўраб олдилар. Вильнюсдаги немис гарнизони «қозон» га тушиб қолди.

Душман Вилия дарёси, темирйўл ва тош йўлларнинг зич шохобчаларига мустаҳкамланиб, айниқса шаҳар марказида кучли қаршилик кўрсатди. Бу ерда гитлерчиларга ўзининг мустаҳкамлиги жиҳатидан бетондан қолишмайдиган тош бинолари деворлари ва шаҳар эски қисмидаги тор, илон изи кўчалар ёрдам берди. Гитлерчилар туну-кун транспорт самолётлари ёрдамида гарнизонни кучайтириш учун парашютчилар отрядларини тушириб турдилар. Лекин қуршов ҳалқаси тўхтовсиз торая бошлади.

3-Белоруссия фронти қўшинларининг катта қисми Вильнюсда қамал қилинган немис группировкаларини яксон қилиш бўйича жангларга қўшилмай, ғарбга, Неман дарёсига томон интила бошлади, бу билан душманнинг орқага қайтиш йўлларини қирқиб қўйди.

Вильнюсни озод қилишда партизанлар актив иштирок этдилар. Уларнинг ҳаракатлари Совет Армиясининг ҳаракатлари билан қўшилиб кетди. Шуни айтиш керакки, Литвада партизанчилик ҳаракати у оккупация қилинган дастлабки ойлардаёқ кенгая бошлади. Совет жангчилари Литва чегараларига чиқиши олдидан Литва республикаси территориясида подпольеда қолган коммунистлар раҳбарлигида ўнларча партизан отрядлари ва группалари жанг қилардилар. Уларнинг учдан икки қисми Литва партизан ҳаракати штаби билан узвий алоқада эди.

Вильнюс озод қилинмасдан сал илгари Литва партизанлари ўнларча гитлерчи чиновникларни, шу жумладан, қонхўр жаллодлардан Кригер, Броди, Ганемон ва бошқа кўпгина гитлерчиларни йўқ қилган эдилар. Ҳар куни Вилия дарёсида гитлерчи солдатлар ва офицерларнинг жасади топиларди. Оккупация қилинган Литвада партизан ҳаракати кундан-кунга кенгайиб, ҳақиқатан ҳам халқ ҳаракатига айлана бошлади. Унинг қилган ишлари ҳақида жуда кўп фактлар келтириш мумкин. «Вильнюс» отряди партизанлари фақатгина бир ҳафта давомида тўртта душман темирйўл эшелонини ағдарди, бир қанча омборларга ўт қўйди. Литва партизанларининг 11 отряди Совет Армияси қисмлари билан ўз пойтахтларини озод қилиш учун жанг қилдилар. «Қозон» га тушиб қолган гитлерчилар ундан чиқиш учун жон-жаҳдилари билан ҳаракат қилдилар. Лекин буни уддасидан чиқа олмадилар. Совет қўшинлари 1944 йил 13 июлда Вильнюсни немис-фашист босқинчиларидан тўла озод этдилар. Кундуз куни соат 17 гача ўраб олинган гарнизон қириб ташланди. 8 мингдан ортиқ гитлерчи солдат ва офицер ўлдирилди, 5 мингга яқини асир олинди.

Вильнюснинг озод қилиниши ва қуршаб олинган гитлерчи группировкаларнинг қириб тор-мор этилиши Совет Қуролли Кучларининг фашист Германияси устидан тўла ғалаба соатини яқинлаштирди.

Совет жангчилари Вильнюсдан сўнг душманнинг қаршилигини енга бориб, Литванинг бошқа шаҳарларини ҳам озод қилдилар. 1-Болтиқбўйи фронти қўшинлари 27 июлда Шауляйни душмандан тозалашди. 3-Белоруссия фронти жангчилари эса 31 июлда Каунас шаҳрига ёриб кирдилар ва кўча жанглардан сўнг штурм билан уни 1 августда ишғол қилдилар.

Ватан Вильнюсни озод қилишда иштирок этган жангчиларнинг қаҳрамонликларини юксак баҳолади. Кўпгина қисмлар ва бирлашмалар «Вильнюслилар» деган шарафли номни олдилар., Литва пойтахтини озод этишда қаҳрамонлик ва ботирлик намуналарини кўрсатганликлари учун минглаб жангчилар ва партизанларга ҳукумат мукофотлари берилди.

Литва меҳнаткашлари қадрдон Вильнюс гитлерчи босқинчилардан озод қилинган куннинг 20 йиллигини совет халқларининг дўстона оиласида кутиб олмоқдалар. Улар ўз республикалари уруш жароҳатларини аллақачонлар бартараф этганлиги, экономика, фан ва маданиятни юксалтиришда қатор муваффақиятларга эришганлиги билан фахрланадилар.

Яков ГОРЕЛИК.

(АПН).

Вильнюс. Суратда: Антакальне кўчасидаги янги турар-жой массиви.

Н. Грановский фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» НАТИЖАЛАРНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

„ИЛҒОРЛАР СОЯСИДАГИ ҚОЛОҚЛАР“

Кейинги пайтда Киров номли совхознинг учинчи бўлимида ғўза парвариши бўшаштириб юборилди. Суғориш, озиқлантириш, культивация ишлари бир-бирига боғлаб ўтказилмагани туфайли ғўза ривожланишдан орқада қолди.

Газетамизнинг 23 май сонида босилган юқоридаги сарлавҳали рейд мақолада ана шу камчиликлар очиб ташланган эди.

Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари ўртоқ В. К. Пак бизга ёзган жавоб хатида мақолада кўрсатилган фактларнинг тўла тасдиқланганлигини хабар қилади.

Мақола совхоз партия комитетининг бюросида бригада ва звено бошлиқлари ҳамда қишлоқ хўжалиги мутахассислари иштирокида атрофлича муҳокама қилинган. Йўл қўйилган камчиликларни тез кун ичида тугатиш, ғўза парваришини ҳар тарафлама авж олдириш юзасидан тадбирлар белгиланган.

КАМЧИЛИКЛАР ТУГАТИЛДИ

Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Озод» колхози далаларида йўл қўйилаётган камчиликлар газетамизнинг шу йил 19 май сонида босилган «Ҳам хурсанд, ҳам хафа бўласиз» сарлавҳали мақолада очиб ташланган эди.

Мақола «Озод» колхози партия ташкилотининг очиқ партия йиғилишида ҳамда бошқарма партия комитетининг бюросида муҳокама қилинди. Мақолада кўрсатилган фактлар тўғри топилди, камчиликлар ўз вақтида ва ўринли очиб ташланган, — деб хабар қилади Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетининг секретари ўртоқ С. Тоиров редакцияга юборган жавоб хатида.

Колхоз партия ташкилоти ва бошқарма партия бюроси йўл қўйилган камчиликларнинг олдини олиш, ғўза парваришини агротехника қоидаларига риоя қилган ҳолда олиб бориш, техникадан унумли фойдаланиш, мавжуд ишчи кучларини дала ишларига тўла сафарбар қилиш юзасидан тегишли тадбирлар белгилади».

Мамлакатлар ОДАМЛАР Воқеалар

Нутқнинг баёни Ҳиндистон матбуотининг кўзга яққол ташланадиган ўринларида босиб чиқарилди

ДЕҲЛИ, 10 июль. (ТАСС). Ҳиндистон газеталари СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг Кремль саройида ҳарбий академияларни битириб чиқувчиларни қабул қилиш маросимида сўзлаган нутқининг баёнини бугун кўзга яққол ташланадиган ўринларда босиб чиқардилар. Совет ҳукумати бошлиғининг совет ташқи сиёсатининг тинчликсеварлик руҳидаги сиёсат эканлиги тўғрисида айтган гапларига катта эътибор берилмоқда. Газеталар Н. С. Хрушчев нутқининг СССР агрессив урушларга қарши чиқади, аммо мустамлакачиларга ва империалистларга қарши, халқларнинг миллий озодлик йўлидаги урушларни адолатли уруш деб ҳисоблайди, дейилган қисмини алоҳида уқтириб ўтмоқдалар.

ЎРТА ДЕНГИЗНИ ЯДРОСИЗ ЗОНАГА АЙЛАНТИРИШ КЕРАК

ЖАЗОИР, 10 июль. (ТАСС). Ўрта денгиз ҳавзасини ядросиз зонага айлантириш юзасидан Жазоирда 6 июлда бошланган халқаро конференция ўз ишини тамомлади.

Конференция қатнашчилари якунловчи мажлисда умумий резолюция ва «Жазоир хитобномаси»ни қабул қилдилар. Ана шу икки муҳим ҳужжат халқларни, ҳукуматларни ва халқаро ташкилотларни Ўрта денгиз ҳавзасини ядродан холи қилиш учун курашда иштирок қилишга чақиради. Ўрта денгиз ҳавзасида ҳарбий базаларни жойлаштиришга қарши ва бу ҳавзада ядро қуроли бўлишига қарши норозилик билдириш юзасидан оммавий митинглар ва намойишлар ўтказиш кўзда тутилади. Конференция қатнашчилари конференция қарорларини турли маданий, иқтисодий ва жамоат ташкилотлари билан маҳкам ҳамкорликда амалга оширишга қарор қилдилар.

Конференциянинг доимий иш жойи Жазоирда бўлган доимий органини тузишга қарор қилинди. Бешинчи июль куни Ўрта денгиз ҳавзасини ядросиз зонага айлантириш учун кураш куни сифатида нишонланади.

КОНГОНИНГ ЯНГИ ҲУКУМАТИ

ЛОНДОН, 10 июль. (ТАСС). Леопольдвилда президентнинг Моиз Чомбе таклиф қилган ҳукумат составини тасдиқлайдиган декрети ҳамда янги кабинет министрларининг рўйхати эълон қилинди. Бу декретда ҳукуматнинг состави тасдиқланади.

Рейтер агентлиги мухбирининг Леопольдвилдан берган хабаридан маълум бўлишича, Чомбенинг ўзи бош министр лавозимидан ташқари ташқи ишлар министри, информация ва ташқи савдо министрлари лавозимини ҳам ўз зиммасига олган.

Ҳукумат составида Чомбедан ташқари Жанубий Касаининг собиқ «олмас короли» Альбер Калонжи (қишлоқ хўжалиги министри), Чомбенинг Катангадаги энг яқин маслакдошларидан Годфруа Мунонга (ички ишлар министри) ва бошқа бир қанча арбоблар бор.

Президент Касавубунинг шахсан ўзи бошчилиқ қиладиган махсус комитет янги ҳукуматда мудофаа вазифаларини адо қилади.

БИРМАГА ВИЗИТ

РАНГУН, 10 июль. (ТАСС). Бирма радиоси хабар беради: Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгашининг бош министри Чжоу-Энь-лай ва ташқи ишлар министри Чень И бугун шахсий визит билан бу ерга келди.

ЖАЗО ОТРЯДЛАРИНИНГ ЖИНОЯТЛАРИ

БОГОТА, 10 июль. (ТАСС). Колумбия қўшинлари ва АҚШнинг Колумбиядаги ҳарбий миссияси эгасиз ерларни қўлга олиб, маҳаллий бошқарма тузган тоғлик Маркеталия районни деҳқонларига қарши икки ойдан буён шафқатсиз қирғинчилик уруши олиб бормоқдалар. Жазо отрядларининг мисли кўрилмаган ваҳшийликлари шу район деҳқонларининг Колумбия миллий конгрессига юборган хатидан маълум бўлиб қолди.

Хатда бундай дейилади: Қишлоқларда «операциялар» ўтказилган вақтда юзларча бомбалар, шунингдек касалликлар туғдирувчи бактериялар солинган юнтейнерлар ташланди. Самолётлардан напалм бомбалари ташланиб, уйлар ва экинзорлар куйдириб юборилди. Ваҳшиёна бомбардимон қилишда Американинг 15 самолёти ва 4 вертолети қатнашди. Тинч деҳқонлар, уларнинг хотинлари ва болалари, дейилади хатда, ана шу бомбардимонларнинг қурбони бўлди.

Хатга 1500 киши қўл қўйган. Хатнинг авторлари уруш ҳаракатларининг тезликда тўхтатилишини ва ана шу жиноятларни қилишда айбдор бўлган кишиларнинг қаттиқ жазоланишини талаб этмоқдалар. Улар Халқаро Қизил Крестга мурожаат қилиб, деҳқонларга қарши бактериологик қурол ишлатилаётганлигига ишонч ҳосил қилиш учун ўз вакилларини Колумбияга юборишга даъват этадилар.

БОШПАНАСИЗЛАР СОНИ ТОБОРА ОРТМОҚДА

ЛОНДОН, 10 июль. (ТАСС). «Гардиан» газетаси бундай деб ёзади: Лондон районида бошпанасиз оилалар сони ортиб бормоқда.

Ҳозирги вақтда Лондон графлиги кенгаши районида 1217 бошпанасиз оила бор.

КОММУНИСТ МЭР ҚИЛИБ САЙЛАНДИ

РИМ, 10 июль. (ТАСС). Италиянинг Альбано шаҳри (Рим яқинида) муниципал кенгаши коммунист А. Дьетрични шаҳар мэри қилиб сайлади. Илгари христиан — демократик партия вакиллари Альбано муниципал кенгашини доим эгаллаб келган эдилар.

ТУРЛИ МАМЛАКАТЛАРДАН ХАБАРЛАР

⊙ Совет юк кемаси «Иван Павлов» Могадиш портида лангар ташлади. Бу кема Сомали республикасига давлат ихтиёридаги беш авторемонт устахонаси учун машина-ускуналар ва Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилаётган объектлар учун 500 тонна ҳар хил юклар келтирди.

⊙ Токиода Япония ҳукмрон либерал демократик партиянинг съезди очилди. Бу съездда Хаято Икэда яна шу партиянинг раиси қилиб сайланди. Икэданинг партия раиси қилиб сайланиши унинг Япония бош министри бўлиб қолишидан далолат беради.

⊙ Германия Демократик Республикаси парламентлараро группасининг таклифига биноан, Франция сенаторларининг бир группаси Берлинга келди. Меҳмонлар республиканинг иқтисодий, сиёсий, социал ва маданий соҳаларда эришган муваффақиятлари билан танишадилар.

⊙ Юк ташиш тўғрисида битимлар тузилмаганлиги сабабли Англиянинг 200 минг тоннадан зиёд ҳажмли 28 савдо кемаси бекор турибди. Бекор турган савдо кемаларининг миқдори жиҳатидан Англия капиталистик мамлакатлар орасида биринчи ўринни эгаллайди.

⊙ Жанубий Африка Республикаси территориясида полиция тинтувлари, репрессия ва қамоққа олишлар яна авж олиб кетди. Жанубий Африканинг машҳур адвокати Абрахам Фише (бу адвокат Н. Мандела ва унинг сафдошлари устидан ўтказилган суд процессида ҳимоячи бўлган эди). «Драм» журнали бош редакторининг ўринбосари Хью Левин, Жанубий Африка Республикасининг Фервурд ҳукумати томонидан тақиқланган ҳинд конгресси партияси ижроия комитетининг собиқ аъзоси Муҳаммад Амин Кажи ва бошқа кишилар суд ва терговсиз қамоққа олиниб, турмага ташланди.

⊙ Янги Зеландия мудофаа министри Дин Эйр бундай деди: Янги Зеландия қуролли кучлари Малайзияда хизмат қилиш учун яна 300 киши армия сафига чақирилганлигини эълон қилди.

⊙ Американинг Ньюпорт шаҳри (Теннесси штати) яқинида «Юнайтед Эйрлайнс» компаниясига қарашли пассажир самолёти қулаб тушди. Экипажнинг 39 аъзоси ва пассажирлар ҳалок бўлдилар. (ТАСС).

ЯКШАНБА САҲИФАСИДА:

❊ Бир асрдан ортиқ умр ❊ **Пойтахтимизда** ❊ Оромбахш сайргоҳ ❊ *Табиат янгиликлари* ❊ **Инсонийликни мадҳ этувчи сатрлар.**

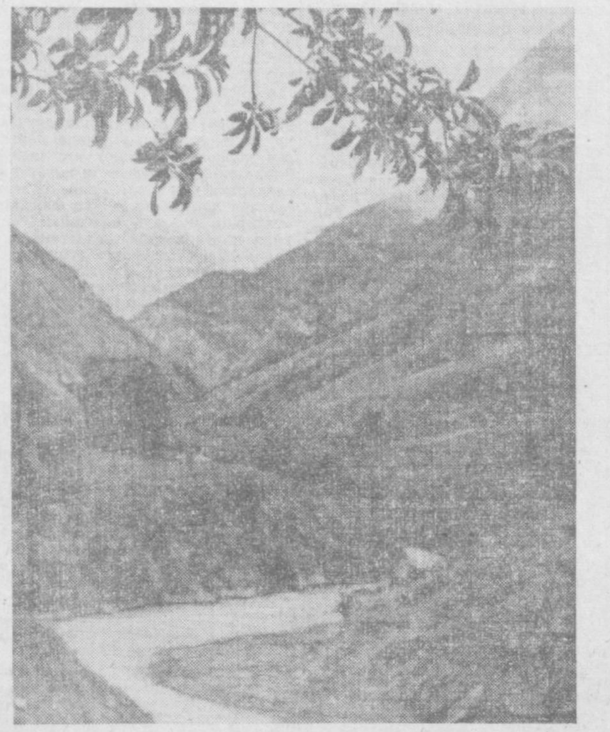

ШИНГИЛ ҲИКОЯЛАР

1. ДЎСТЛАР МУҲАББАТИ

ЗАВОД аҳли директорни янги лавозимга узатмоқда эди. Залнн одам босди: баъзилар девор чети, ҳатто скамейкалар ўртасига ҳам қисилиб олишди.

Илиқ, қизғин сўзлар айтилди. Унга сўз берилди. У минбарга суяниб сув қуйилгандек жимжит бўлиб қолган залга узоқ тикилди. Йўқ, тикилди эмас, назаримда бутун зални қучоқлаб, кўксига босди! Мен ҳамма қатори унинг оловли нутқини тинглашга ошиқардим. У эса кутилмаганда синиқ овоз билан гап бошлади:

— Дўстларим, азиз ўртоқлар! Ўзимда нимаики яхши хислат орттирган бўлсам, буни сизлар инъом этдингиз. Мен кетяпман, аммо юрагимнинг бир бўлаги шу ерда қолади...

У жим қолди. Бирдан елкалари титраб, ҳўнграб йиғлаб юборди. Мен беихтиёр ўрнимдан туриб кетдим. Ахир, бу одамни етти ёшдан биламан — қирқ йил бирга бўлганман. Унинг вужуди хушчақчақ кулги, ширин суҳбат, мусаффо ҳазил, беғубор аскияга тўлалигини билардим. Аммо кўз ёш тўкишини тасаввур этолмасдим. Эсимда: қаҳрли уруш йиллари Ғарбий Украина ўрмонида озорбайжонлик ветврач Мирзо унинг яраланиб, гангренага айланган оёғини чопиб ташлади. Ўшанда... қатра ёш тўкмаган. Бугун эса катта тантанада ҳўнграса!

Таажжубим узоққа бормади: негаки, ёру биродарлар бағридан узоқлашиш жуда оғир экан!

2. ШОГИРД

АГАР мендан, оламда кимнинг таниш-билиши, ошна-оғайниси кўп, деб сўрашса, ҳеч иккиланмай муаллимларники дердим. Мана, кўринг: Содиқ ака билан кўчага чиқдик, ҳар қадамда бир киши билан сўрашмаса иложи йўқ. Шаҳар аҳлининг ярми унинг собиқ ўқувчиси десам ишонаверинг. Бири бирон идорага раҳбар, бири фан кандидати, бири агроном...

Яқинда Содиқ аканинг эллик ёши нишонланди. Унинг уйига бутун шаҳар кўчиб келди, шекилли. Меҳмонлар илиқ қалб сўзларини изҳор этдилар.

«Алламаҳал бўлиб, меҳмонларнинг олди қўзғолишган эди. Бир вақт эшикдан икки ўспирин кириб келди. Бири қўлсиз. Иккинчиси эса оқ қоғозга ўроқлик патнусдек нарсани қўлтиғига қисиб олган. Содиқ ака қўлсиз йигит билан қучоқлашиб кўришди. Кейин ҳалиги қоғозни очишда. Юбилярнинг портрети. Лампочкалар ёғдусида бўёқлари ялтириб кетди. Гўё хонада икки Содиқ ака пайдо бўлди денг. Шоввоз боплаб ишлабди. Расмнинг тагига «Ўжар шогирддан талабчан устозга» деб ёзилган. Билсак, «ўжар шогирд» қўлсиз йигит экан. У лабларида қалам тутиб, оғзи билан расм чизибди...

Ажабо, устознинг инсон қалбига солган ижод ишқи шогирднинг матонати билан қўшилса мўъжиза туғиларкан.

3. ПАҲЛАВОН

ҲАШАРЧИЛАР тушки овқатга чиқишди. Улар кокиллари сув ўпиб турган мажнун толлар тагидаги ариқда юз-қўл ювишаркан Қулахматни аскияга олишарди.

Уста Ғулом айниқса булбулигўёдек сайрарди:

— Харини кўтарганда, — дерди у атрофидагиларга бир-бир қараб, — нимадир қасир-қусир этди. Оббо, пешонага шу ёғоч ҳам сиғмади, деб юрагим орқамга бир газ тортиб кетди. Бундай қарасам, қирсиллаган хари эмас, Қулахматнинг қовурғаси экан!

— Уста ака, у кишининг илиги ҳам шиқилларимиш...

— Илиги бўш, денг!

— Янгангга айт, иликдан ош қилиб берсин!

Шундай пайтларда гоҳо Ғулом уста бироз керилиб ҳам қўярди. Ҳозир шу одати тутди-қолди. У салмоқлаб гап бошлади:

— Раҳматли бобойимиз бизни нуқул илик оши билан катта қилган. У киши курашда айиқни йиқитган. Заб полвон — паҳлавон эди!

Кроватда ёнбошлаб ётган Эргашбобо қаддини ростлаб, гапга аралашди:

— Уста бола! Катта кетма: дадангпаҳлавон бўлган бўлса икки кишини, ана боринг, тўрт кишини кўтаргандир. Тўғрими? Бу ерда эса юзлаб кишини кўтарган паҳлавон бор..:

Ҳашарчилар Эргашбобо бирон тамизни болхонадор аския қилади, деб чўчинқираб, унинг оғзига тикилишди. У эса бир чеккада ўтирган 33—34 ёшлардаги, ўрта бўй, оқмағиз юз йигитга қараб сўзида давом этди:

— Ҳақиқий паҳлавон — раисимиз! Қаранг: култепа обод бўлди. Бинойидек клуб қурдик. Мана, дорихона қураяпмиз. Бу ишга бутун маҳалла аҳлини кўтариб, оёққа турғизган ким?! Раисимиз! Азбаройи, паҳлавон деб буни айтадилар!

Шу дамда одамларнинг ғурур ва ифтихор тўла кўзлари раис йигитга тикилган эди..:

Н. ЕҚУБОВ.

Ёз ойи — саёҳатга соз ой. Саратоннинг шу иссиқ кунларида ҳар ким ҳам соя-салқин жойларда яйраб дам олишни, мириқиб хордиқ чиқаришни истайди. Кўплаб ишчи-хизматчилар ўз меҳнат отпускаларини кўм-кўк тоғ этакларида, гўзал водийларда, денгиз ёки дарё бўйларида, хушманзарали дам олиш уйларида ўтказмоқдалар. Қувноқ эркатойларимиз эса соя-салқин лагерларда яйраб хордиқ чиқармоқдалар. Уларнинг ёзги каникулларини кўнгилли ўтказишлари учун барча шароитлар яратиб берилган. Суратларда Бўстонлиқ тоғи этакларида (чапда). Пойтахтимизнинг Чопонота массивидаги «Энергетик» пионерлар лагерида дам олаётган болалар саёҳатга жўнаш олдидан (ўнгда).

О. Левак ва М. Нуриддинов фотолари.

ГЎЗАЛ ВА ХУШМАНЗАРА ДИЁР

Чирчиқ дарёсидан чапга томон кўтарилган асфальт йўл боғ-роғлар макони Сойлиқ қишлоғидан ўтиб, «Оқтош» дам олиш уйига бориб тақалади. Сойликдан ўтадиган йўллардан бири гўзал ва хушманзара диёр Қора-қия участкасида жойлашган 8-мактаб-интернат пионерлари лагерига олиб боради.

Лагерь олмазор, ўрикзор, ёнғоқзор боғлар бағрига жойлашган.

Лагерь ўтган йили иш бошлаган эди. Бу ерда 240 ўғил қиз хордиқ чиқарди. Бу йил лагерда ҳар сменада 120 бола дам олади.

— Пионер лагерини ташкил этишда, — дейди пионер лагерининг бошлиғи Қўргон Эштоев, — оталик ташкилотимиз Тошкент ГРЭСи катта ёрдам берди, лагерни керакли қурилиш материаллари билан барвақт таъминлаб турди.

Тарбияланувчиларнинг кўнгилли дам олишлари учун барча шароитлар яратилган. Бу ерда шахмат-шашка, моҳир қўллар, музика, кемасозлик, дурадгорлик радио тўгараклари ишлаб турипти. Айниқса, спорт тўгарагига қизиқувчилар кўп. Болалар ҳар куни телевизор орқали берилган эшиттиришларни мириқиб томоша қиладилар.

Ўлкашунослик тўгараги аъзолари «Оқтош», «Қора-қия», «Айиқсой» тоғларига экскурсия уюштирдилар. Экскурсия давомида тоғ жинслари, минераллардан намуналар олинди, гербарий ва коллекциялар тўпланди.

Моҳир тарбиячилардан Мурод Аҳмаджонов, Дина Кукиева, Мария Завяловалар ўз отрядларида олиб бораётган қизиқарли суҳбат ва ўйинлари билан болаларнинг ҳурматига сазовар бўляптилар.

Ҳа демай лагерда иккинчи смена бошланади.

Э. ТУЛАГАНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ШАФТОЛИ

Тоғ бағрида бир туп шафтоли,
Шиғил-шиғил қиптики ҳосил,
Эгилибди ерга шохлари,
Синиб кетай дейди — юки зил.
Соясида ўлтириб бир зум
Икки дона еб кўрсанг агар,
Боли тилинг қилади тилим,
Ташна бўлсанг, ташнанг ҳам қонар.
Тоғ бағрида бир туп шафтоли,
Ҳарбир шохи ерга тегади.
Мевамдан е, деб у ҳар гали
Таъзим қилиб, бошин эгади.
Меваси кўп, эгилган шохлар,
Мева бўлса бутоқ, шох толур.
Толса толсин, чунки ҳосили
Ҳар бир тилда роса мақталур!
Тоғ бағрида бир туп шафтоли,
Эгилибди ерга шохлари..

ТУЛҚИН.

ТОШКЕНТ ЯНГИЛИКЛАРИ

„СУВЕНИР"НИНГ ДАСТЛАБКИ МАҲСУЛОТЛАРИ

Беш кундан бери маиший хизмат кўрсатиш уйида «Сувенир» фабрикаси ишлаб чиқарган буюмлар виставкаси ишлаб турипти. Бу ерда парлон, ипак ва газмолдан ишланган турли гуллар, суяк, ёғоч, пластмасса ва металлдан ишланган сувенирлар, аёллар безаклари ҳаммага манзур бўляпти.

Виставкада истаган буюмингизни сотиб олишингиз мумкин. Агар Сиз ёқтирган нарсадан кўпроқ керак бўлса, фабрика 3 кун ўтмай тайёрлаб беради.

«Сувенир» фабрикаси ишга тушганига уч ой бўлди. Улар қайси буюмга қандай эхтиёж борлигини, талабчан шаҳарликларга нималар манзур бўлишини ҳозирча билмайдилар. Шунинг учун ҳам уларнинг виставкага қўйган буюмлари ассортименти жуда хилма-хил.

— Қайси бирига талаб кўп бўлса, ана шунисини кўплаб ишлаб чиқарамиз, — дейди ишчи Т. Тўхтахўжаев.

Виставкани томоша қилар экансиз, айниқса, М. Браилованинг «Сирень» гули ва узум, олча, нок, шафтолилари; О. Файзуллаев ёғочдан ва суякдан ишлаган турли буюмлар ҳавасингизни келтиради.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

КЕКСА КЕЛИН-КУЁВЛАР

Озарбайжондаги Заросли қишлоғида яшовчи чол-кампир Носир ва Гекчак Гасимовлар турмуш қуришганда улар 16 ёшда эдилар. Ҳозир чол-кампир 119 ёшга кирганлар.

Узоқ умр кўраётган кексалар яшаб турган қишлоқ Тоғли Қорабоғда жойлашган. Кичик Кавказ тоғ тизмасининг шарқи-жанубий қисмидаги бу чиройли жойда юзга ва ундан кўп ёшга кирган 214 киши бор.

Тоғли Қорабоғнинг кўп ёшга кирган кишилари устидан кузатиш ишлари олиб бораётган врач Хорен Бозиян ТАСС мухбирига шундай деди: Бу кишилар болалик вақтларидан бошлаб жисмоний меҳнат билан шуғулланганлар ва шу кунгача ўзларининг меҳнат қобилиятларини сақлаб қолганлар.

Бу ўлканинг энг кекса кишиси бўлган Мардакерт районининг Вагуас қишлоғидаги колхоз аъзоси 137 ёшли Амбарцум Григорян врачнинг: «ўзингизда бирор бетоблик сезмайсизми?» — деб берган саволига, «касал бўлиш учун вақтим ҳам йўқ», деб жавоб берди.

Тоғли Қорабоғнинг деярли барча узоқ умр кўрувчилари моддий томондан яхши таъминланган бўлишларига қарамай, жисмоний меҳнат қилишни давом эттирмоқдалар. Уларнинг ҳаммаси оилалик. Узоқ умр кўрувчиларнинг 67 процентини ташкил этган аёлларнинг 10 тадан 21 тагача боласи бор. Доктор Бозиян узоқ умр кўрувчиларнинг ҳаммаси йилнинг 7—8 ойи давомида очиқ ҳавода ухлайдилар, деди. Улар кечқурун эрта ётадилар ва жуда вақтли турадилар. Сутли таомлардан энг севимлиси — саримсоқ билан тайёрланган мацони (ачитилган сут). Уларнинг ҳеч қайсиси чекмайди.

150 мингга яқин аҳолиси бўлган Тоғли Қорабоғ узоқ умр кўрувчиларнинг сони жиҳатидан Совет Иттифоқида биринчи ўринда туради.

ЯНГИ ПОЕЗДГА АРИЗА БЕРАСИЗ

Пассажирларга қулайлик яратиш учун шаҳар темирйўл бошқармаси яқинда 50 дан ортиқ «Минс» вагонини олди. Бу вагонга 60 пассажир сиғади. Вагонда кунлар ниҳоятда исиб кетган вақтда ҳам нормал температурани сақлаш мумкин. Янги вагонлар Тошкент-Красноводск, Қўнғирот, Москва-Ашхабод маршрутларида фойдаланилмоқда.

Яқин кунлардан бошлаб пойтахтимиздан Харьков, Адлер, Томск, Уфа, Петропавловск шаҳарларига ҳам поездлар юра бошлайди. Бу эса пассажирлар учун жуда катта қулайликдир. Ёзда меҳнат отпускасига чиқиб қариндош-уруғлари, ёру-биродарларини кўриб келиш ниятида бўлган шаҳарликларга бирмунча қулайлик яратилди. Улар олдиндан истаган шаҳарларига боришлари учун ариза бериб қўйишлари мумкин. Ёки билетни 10—15 кун олдин шаҳар кассасидан сотиб олсалар ҳам бўлади.

СОАТИГА 90 МИНГ ФИЛЬТРЛИ ПАПИРОС

Пойтахтимиздаги тамаки фабрикаси яқинда ГДРдан ажойиб машина олди. Бу машина автомат тарзда ҳар соатига 90 минг дона фильтрли папирос ишлаб чиқаради.

Яқинда фабриканинг инженери В. Шверлих Ленинграддаги Клара Цеткина тамаки фабрикасига бориб машинанинг иш процесси билан танишиб келди. Куни кеча ленинградлик П. Баранов пойтахтимиздаги тамаки фабрикасига ўз тажрибасини ўргатиш учун келди. Яқин кунлар ичида бу машина ишга туширилади.

Бундан ташқари фабрика коллективи янги хил маҳсулотлар ишлаб чиқарабошлади. Корхонада «Ўзбекистон 40 йиллиги», «Аэрофлот», «Шарқ», «Самарқанд» деб номланган папирослар ишлаб чиқарилмоқда.

ДУНЁ АЖОЙИБОТЛАРИ

КОСМОСДАН ТУШГАН ТОШ

Курган областининг Каргаполь районидан топилган 22 килограммлик метеорит СССР Фанлар академияси Урал филиалининг Геология институтига олиб келинди.

Урал олимлари Коинот ичкарисидан тушган бу тошни синчиклаб тадқиқ қилдилар. Улар радиогеология методи билан мазкур тошни текшириб кўриб, унинг ёши тўрт миллиард йилдан ортиқроқ эканлигини аниқладилар.

Метеоритнинг таркибида тоза темир, оливин, пироксен, нодир элементлар бор...

Осмондан тушган бу тошнинг ички структурасини текшириш натижасида жуда қизиқ натижалар қўлга киритилди. Унинг нурланиши бошқа метеоритларга нисбатан анча кучли эканлиги маълум бўлди.

Урал олимлари метеоритнинг «ердаги ёшини» аниқлашга: бу тошнинг ер юзига осмондан тушганига қанча вақт бўлганлигини, ерда у қай тарзда ўзгарганлигини белгилаб беришлари лозим.

⊙

КУЙЛОВЧИ ЎРМОН

...Қуёш ботабошлади. Шамол турди, дафъатан, ер остидан чиққандай ажойиб, ёқимли музика садолари тарала бошлади. Шамол пасайса музика ҳам пасаяр, кучайса кучаярди. Эшитилаётган дилрабо куйлар қадимий ўрмоннинг ичи кавак дарахтларида пайдо бўлмоқда эди.

Геологлар мангров ўрмонининг бу қолдиқларини Қорақалпоғистон АССРнинг Қизилқум саҳросида топдилар.

Бутуниттифоқ илмий текшириш институтининг Ленинграддаги старший илмий ходими С. Шульц бундай деди:

— Кўп йиллар муқаддам таркибида темир бўлган қумлар дарахт тўнкаларини кўмиб ташлаган. Шамол бу «темир» ўрмоннинг қолдиқларини очди. Энди миллион йиллар ўтгандан сўнг ўрмон ўз сирларини очиб бермоқда. 90—100 миллион йиллар муқаддам Қизил қум саҳроси қумлардан иборат бўлмай тропик жой бўлган деган тахмин яна бир марта исботланмоқда.

⊙

САҲРОДАГИ КИТЛАР

Бу сарлавҳада хато йўқ. Яқинда Қозоғистон олимлари Каспий денгизидан шарқ томонда жойлашган сувсиз чўлларда бундан миллион йиллар илгари яшаган китларнингина эмас, ҳатто тюленларнинг ҳам қолдиқларини топдилар, Палеозоологлар ҳозирги Каспий денгизи бир қисми бўлган Сармат денгизида яшаган китсимон ва қанотоёқли маҳлуқларнинг мозорига дуч келдилар. Бу нодир топилма Манғишлоқ ярим оролидадир.

⊙

ЖАҲОН ФУТБОЛЧИЛАРИ СОНИ

Жаҳонда қанча одам футбол ўйнайди? Немис газетаси «Дейчес шпорт-эхо» яқинда кўпсонли ўқувчилар ва халқаро футбол федерациясига ана шу савол билан мурожаат қилди. Қуйиси федерациядан олинган жавоб эълон қилинаётир.

Жаҳондаги барча футболчиларнинг сонини аниқ қилиб айтиб бериш осон иш эмас. Чунки кўпгина мамлакатларда расмий мусобақаларда доимий қатнашиб келаётган футболчиларгина рўйхатдан ўтказилади, ўртоқлик учрашувларида қатнашаётган командалар эса эътиборга олинмайди. Икки йил давомида биз узоқ статистик ҳисоблар олиб борганимиздан кейин қуйидаги якунни чиқардик.

Европада 8.380.486 футболчи турли мамлакат чемпионатларида қатнашмоқда. Афсуски бошқа қитъа клуб командалари тўғрисида аниқ маълумотга эга эмасмиз. Ҳар ҳолда бу қитъадаги футболчилар сони Европадагига қараганда анчагина кам. Процент билан ҳисоблаганда қуйидаги ҳолатни кўриш мумкин. Европа футболчилари 75%, Жанубий Америка —16%, Осиё 3%, Шимолий ва Марказий Америка — 4%, Африка —2%ни ташкил этади. (АПН).

ФЕЛЬЕТОН

ТОИРБОЙВАЧЧА

Тилга олинаётган йигит Кўкча даҳасида туғилиб ўсган. Исмишарифларини билиш учун андак сабр қиласиз.

Йигити тушмагур ўрта бўйли, бичими келишган, оқ мағиздан келган, бўрсиллаган кулча юзли. Ёшлари ҳам чамаси ўттизлар атрофида. Бу ёш олифтанинг кўчада юрганини кўрсангиз, ҳай-ҳай, боссаммикан, босмасаммикан дегандек қадам ташлайди. Кийинишни ҳам шу кишига чиқарган. Қачон қаранг, охори тўкилмаган қимматбаҳо кийимлар кийиб юрадилар. Юрганда ҳам денг, кўкрак керилган-у, кўзлари ҳар ёнга аланг-жаланг. Саломни ҳам танлаб бериб, танлаб оладилар. Ҳушлари келса, бошларини бироз қиялатиб, ёҳуд лабларининг бир четини салгина қийшайтириб илжайган бўладилар. Бўлмаса лом-мим демай, гердайганча ўтиб кетаверадилар. Яқинда бу баландпарвоз йигит Тоирбойваччани клубда учратдик.

Залда тумонат одам. Ғовур-ғувур. Гап-сўз чувалашган. Қаҳрамонимиз тушмагур изза курсисида шағамдек қотиб турибди. Ундан сал нарида эса, бир ёшгина жувон кўзлари нам, чеҳраси сўлғин ўтирибди. Жувон атрофини тўрт норасида ўраб олган. Жужуқлар ҳаммага жовдир-жовдир термулишади. Залдаги нафратли кўзлар ҳалиги изза курсисига қадалган. Жамоатчилик бу ерда ҳалиги биз таърифлаган бойваччани суд қилаётган экан.

Сиртидан ғоят «бамаъни» кўринган бу «олифта»нинг ички дунёси ҳақида мана, одамлар нималар дейишади:

— Мен ҳаммасидан хабардорман, — дейди кекса педагог Кимёхон опа. — Зарифа ҳақ. Дарҳақиқат у ўз оиласига нисбатан золим. Тоирбек эскилик батқоғига ботган йигит...

— У, кўча хандони, уй зиндони, кимдир Кимёхонни қувватлади.

— Сумматингни қара,— ғазаб билан ўрнидан турди пенсионер Ҳидоят ака. — одам деган ҳам бола-чақасини шунақа хўрлайдими, инсофсиз!

— Бунга сатқаи бола, сатқаи хотин, Ҳидойвой!—кекса коммунист Тожибой ака куйиниб Ҳидоят аканинг сўзини бўлади, — пушти камаридан бўлган фарзандларини хўрлаб қўйган одам одамми! Ҳой, буёққа қара, — Тожибой ака «олифта»га ўгирилади,— беш йилдан бери хотинингни хўрлаб келасан-а! Бу хулқ-атворинг билан маҳалламиз ёшлари шаънига доғ туширяпсан, инсофсиз!...

Шу куни клубда ҳар гаплар бўлдики, асти қўяверинг. Лекин Тоирбек бу гапларни терисига ҳам юқтирмай, ҳурпайиб ўтираверди.

Хўш, нега Тоирбек жамоатчилик ғазабига дучор бўлди? Бунинг боиси нима? 1955 йил. Зарифа Ҳайдаралиева Охунбобоев номидаги республика медицина билим юртида ўқирди. Тоирбек Сатторов ўшанда Ленин номидаги тикувчилик фабрикасида «бичиқчи» бўлиб ишларди. (1958 йилдан бери у «Октябрь» колхоз бозорига жойлашган Ленин номли тикувчилик фабрикасининг якка тартибда буюртмалар тикиш устахонасининг бошлиғи бўлиб ишлаяпти). Зарифани у ўшанда «севиб» қолади. «Юрак» сўзлари битилган мактубларни ёғдириб юборади. Унинг йўлини пойлаб, таъзим билан гулдасталар тутади. «Сизсиз дунё менга қоронғу, ҳаёт менга керакмас», «Сиз учун юлдузни ҳам бенарвон ўмариб бераман» деган ваҳимали ваъдалар беради. Лоф-қоф, оҳ-воҳ уради. Ўшанда бечора ошиқнинг оҳ деса ўпкаси кўринганди. Қалби лахча чўғ бўлиб ёнганди. Зарифа бунга ишонди. Тоирбекнинг севгисини чин севги деб билди ва у билан бир ёстиққа бош қўйишга рози бўлди. Лекин...

Бир куни Қумри хола куёв болани ҳузурига чақириб:

— Ўғлим Тоирбек, — хотин кишининг макри юзта. Ўқишга юборма, кейин ишлайман деб қилиқ чиқаради. Худо ўзингга берсин. Хотин бўлгандан кейин изингда юрсин-да. Уйда ўтириб, кулингдан кириб, косовингдан чиқсин, болам. Ҳа, она рози, худо рози! — деди.

Онасининг элмисоқдан қолган насиҳатларидан ўгит олган Тоирбекнинг ҳали охори тўкилмаган «муҳаббати» чипта қопдек титилиб кетиб, кўзларини ола-кула қилганча ёш келинчакнинг уйига киради.

— Эртадан бошлаб техникум-пехникумингни йиғиштир!

— А?!

— Ҳа, гап битта, Ўқиб шаҳар олиб берармидинг!

—Вой ўлмасам, Тоиржон ака...!

— Овозингни ўчир. Бўлмаса нақ... — мушт кўрсатиб ўшқирди.

Шу-шу бўлди-ю, Зарифанинг бошида калтаклар синабошлади. У бу хонадонда не-не заҳматларни бошидан кечирмади. У. умид уйлари билан яшарди бу оилада. Энди Зарифа тўрт боланинг онаси. Шунга қарамай Тоирбек Зарифага зулм ўтказишни тарк этмайди. Мана, унинг муносабатларидан яна бирини эшитинг.

— Зарифа! — бақиради у ярим кечада маст бўлиб келиб. Зарифа чўчиб уйғонади.

— Лаббай, Тоиржон ака, — югуриб пешвоз келади унга.

— Нега ухлаб қолдинг! Чўзилтириб ташлайми? Қани туфлигимни еч, оёғимни юв!..

Бу феодал тўрт гўдакнинг муштипар онаси Зарифани бир неча марта уриб, хўрлайди. Аъзои баданини мўматалоқ қилади, тўрт фарзанди билан қаҳратон қишда неча марталаб кўчага ҳайдаб чиқаради, овқатсиз, чироқсиз, ўтинсиз қолдиради...

Тоирбек ҳозир на маҳалла аҳлининг панд-насиҳатларини ва на дўст-ёрларининг самимий маслаҳатларини қулоғига олади. Айтишларига қараганда, бебилиски пуллар ва унинг эвазига қурилаётган қўша-қўша иморатлар Тоирбекнинг димоғини шишириб юборган. Оила безори Тоирбек Сатторовнинг танобини тортиб қўйиш Янги шаҳар маҳалла аҳолисининг қўлидан келади. Унинг жамоатчилик ғазабига яна бир бор дучор бўлиши турган гап. Ўшанда жамоатчилик Тоирбекка ўхшаган баъзи бир оила безорилар устидан ўз ҳукмини чиқаради.

М. ИБРОҲИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИЗОР

12 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 11.00 — **Эрталабки гимнастика машғулоти,** 11.20— **Баҳодир Эртаберган** (болалар учун диафильм). 11.35 — **Меҳмонимиз Жанни Родари** (телевизион фильм), 11.45 — **Душман гирдоби** (бадиий фильм).

Рус тилида: 13.25 — **Пионерия** киножурналининг 4-сони, 13.35 — **Тош гул** (фильм-эртак).

Ўзбек тилида: 17.00 — **Қувноқ минутлар** (болалар учун), 17.35 — **Телевизион янгиликлар,** 17.50 — **Ватандан узоқда** (бадиий фильм).

19.15 —**Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 19.20 — **Янги уй** (болалар учун мультипликацион фильм).

19.30 — **Ленин номи билан—40 йил** (ўзбек ва рус тилларида).

Рус тилида: 20.30 — **Концерт** ва **телевизион янгиликлар.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/VII да кундуз **Этик кийган Мушук,** кечқурун **Боғчасарой фонтани,** 14/VII да **Кулган киши.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Шоҳсанам ва Гариб — «ВАТАН» (эрталаб соат 10 ,кундуз 12 ва кеч 6 да), «ИСКРА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (кундуз 12, 2, 4 ва кеч 6 да).

Севги ва мода — «ВАТАН» (кундуз соат 2, 4, кеч 8 ва 10 да).

Диққат! Шаҳарда сеҳргар — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 да).

Вой, бу қизлар — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11 ва кеч 8 яримда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз 12 ва кеч 6 да).

Номаълум аёл — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим, 3-20 ва кеч 6-50 минутда).

Банкда ишловчи қиз — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Итальянча қўйди-чиқди—«СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА:

(кеч соат 9-10 минут ва 10 яримда)

Тилла тиш — «ОКТЯБРЬ».

Шоҳсанам ва Ғариб —ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 9-10 минутда). «ВАТАН».

Номаълум аёл — НАВОИЙ номли.

Юқори табақага кириш йўли — «ФЕСТИВАЛЬ».

Нотаниш аёл хати — КАФАНОВ номли.

Вой, бу қизлар — ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 10 яримда).

Ворислар — «УДАРНИК».

Антоша Рибкин —1 МАЙ номли.

Итальянча қўйди-чиқди — «ШАРҚ».

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 02373
ИНДЕКС 64695.
Нашр. № 1795.